

ANALIZA PODJETNIŠTVA ZA OBČINO KRŠKO na osnovi podatkov za leto 2020

Naročnik: Občina Krško

Izvajalec: Center za podjetništvo in turizem Krško

September 2021

KAZALO

1	UVOD	4
1.1	Povzetek ključnih značilnosti poslovanja družb in samostojnih podjetnikov v občini Krško	4
2	SPLOŠNA PREDSTAVITEV OBČINE KRŠKO	5
3	OSNOVNE ZNAČILNOSTI GOSPODARJENJA DRUŽB IN PODJETNIKOV V na državi, v regiji in na ravni občine V LETU 2020...	7
3.1	Splošna gibanja na ravni Slovenije in v regiji Posavje	7
3.2	Rezultati poslovanja družb in samostojnih podjetnikov v občini Krško za leto 2020 12	
4	ANALIZA KAZALNIKOV ZA LETO 2020 V OBČINI KRŠKO	22
4.1	Nekateri kazalniki investiranja in financiranja v občini Krško	22
4.2	Nekateri kazalniki plačilne sposobnosti in gospodarnosti v letu 2020	23
4.3	Nekateri kazalniki donosnosti, produktivnosti in dohodkovnosti	25
4.4	Dodana vrednost in posebnosti poslovanja gospodarskih družb v občini Krško v letu 2020.....	26
4.5	Investicijska aktivnost gospodarstva v občini Krško.....	27
5	AKTIVNO PREBIVALSTVO, POVPRAŠEVANJE PO DELU IN GIBANJE BREZPOSELNOSTI V OBČINI KRŠKO	29
6	VSTOPNA TOČKA VEM in lokalne finančne spodbude.....	30
7	VIRI	32

Kazalo grafov in tabel:

Graf 3-1: Število registrirano brezposelnih oseb po uradih za delo v regiji Posavje (dec. 2020 ..10	
Graf 3-2: Struktura bilance stanja gospodarskih družb v občini Krško, na dan 31.12.2020	12
Graf 3-3: Dobiček iz poslovanja in čisti dobiček gospodarskih družb v občini Krško v EUR	13
Graf 3-4: Gibanje nekaterih postavk gospodarskih družb v občini Krško v €.....	15
Graf 3-5: Struktura posameznih vrst odhodkov gospodarskih družb občine Krško, v obdobju 2014-2020, v 000 €:	16
Graf 3-6: Delež posameznih dejavnosti v skupnih prihodkih gospodarskih družb v občini v letu 2020	17
Graf 3-7: Primerjava dodane vrednosti na zaposlenega ter število zaposlenih po izbranih dejavnostih v letu 2020	19
Graf 3-8: Prihodki samostojnih podjetnikov po prevladujočih dejavnostih v občini Krško, za leto 2019 in 2020	20
Graf 4-1: Kazalniki investiranja in financiranja za gospodarske družbe in samostojne podjetnike v občini Krško in na ravni Slovenije	22
Graf 4-2: Kazalniki plačilne sposobnosti gospodarskih družb v obdobju 2007 – 2020 v občini Krško in na ravni Slovenije	23
Graf 4-3: Gibanje kazalnika gospodarnosti v obdobju 2007 – 2020 v občini Krško in na ravni Slovenije	24

Graf 4-4: Kazalniki dohodkovnosti ter plač za gospodarske družbe in samostojne podjetnike v obdobju 2007 – 2020 v občini Krško in na ravni Slovenije.....	25
Graf 4-5: Gibanje investicij po skupinah osnovnih sredstev v letih 2002 do 2019 v občini Krško (v 1000 €)	28
Graf 5-1: Registrirano brezposelne osebe po starostnih skupinah v obdobju 2017 do 2020, prijavljene na UD Krško	30
Tabela 2-1: Poslovne cone v občini Krško.....	6
Tabela 3-1: Pomembnejše družbe v večinski lasti tujih vlagateljev v Občini Krško	14
Tabela 4-5: Primerjava kazalnikov gospodarskih družb v energetiki glede na povprečje v državi in občini Krško za leto 2020	27

1 UVOD

Od malega gospodarstva pričakujemo vrsto učinkov na ekonomski in družbeni razvoj, zato postaja bistvena sestavina razvojne strategije v vseh državah po svetu. Namen analize, predstavljene v nadaljevanju, je **ugotoviti stanje** na področju podjetništva oz. celotnega gospodarstva v občini Krško za obravnavano leto, ga **primerjati** z stanjem v regiji in na nivoju Slovenije ter na podlagi posebnosti stanja v občini pripraviti podlago kot **pomoč pri usmeritvam** Občini za uspešnejši razvoj gospodarstva.

1.1 Povzetek ključnih značilnosti poslovanja družb in samostojnih podjetnikov v občini Krško

Podjetništvo je sicer osrednji dejavnik razvoja, vendar samo po sebi ne zagotavlja razvoja tako urbanega okolja, predvsem pa podeželja – **potrebno je tudi vzpodbudno poslovno okolje in sistematično spodbujanje novih dejavnosti** z motiviranjem iniciativnosti in ustvarjalnosti prebivalcev in zagotavljanje potrebne podpore za njihovo aktiviranje in nadaljnji (samo) razvoj.

Pri razlagi rezultatov oz. izsledkov analize moramo upoštevati dejstvo, da v analizo niso vključena podjetja, ki imajo znaten vpliv na poslovanje (npr. Numip, Q-techna, Hermes ipd.), vendar pa v regiji oz. občini Krško nimajo sedeža podjetja. Po drugi strani pa so vključena podjetja, ki imajo tukaj sedež, vendar poslujejo po celotni Sloveniji.

GOSPODARSKE DRUŽBE občine Krško so po podatkih AJ PES v letu 2020 zaradi posledic epidemije zaključile nekoliko manj uspešno – kljub zmanjšanju prihodkov od prodaje (za 2,2%) se je tako dobiček iz poslovanja kot tudi dobiček obračunskega obdobja zvišal (slednji za 8,3%). Družbe zaposlujejo kar polovico zaposlencev (v vseh družbah) v regiji in ustvarijo kar 80 % prihodkov vseh družb v Posavju.

Število družb

564

+6

Število zaposlenih (na podlagi del. ur)

5.893

+102

Povprečna plača na zaposlenega

2.094 €

+4 %

Prihodki

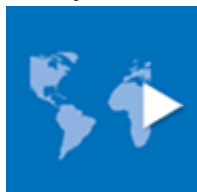
3.237 mio €

-2 %

Prih./prodaje na tujih trgih

2.049 mio €

-1 %

Odhodki skupaj

3.141 mio €

-2 %

Neto dodana vrednost
401 mio €

+12 %

Dodana vrednost na zaposlenega
68.134 €

+10 %

Neto čisti dobiček,,
77,2 mio €

+8 %

Delež obveznosti v virih sredstev je kot vsa leta veliko manjši (30,5 %) kot je povprečje za Slovenijo (50,1 %), kar nakazuje na relativno majhno tveganje za naložbe upnikov, pa tudi na precejšnjo rezervo za investiranje, saj je zadolženost nizka. Kazalnik likvidnosti že vrsto let kaže na boljšo plačilno sposobnost gospodarskih družb kot na republiški ravni, kljub trendu slabšanja vrednosti kazalnika v zadnjih štirih letih, poleg tega se je vrednost tega kazalnika v obravnavanem letu še znatno izboljšala.

Neto dodana vrednost na zaposlenega vseh gospodarskih družb v občini Krško presega državno povprečje (kar za 44,5 %). Vendar v občini skoraj polovico celotne dodane vrednosti ustvarijo gospodarske družbe, katerih dejavnost se nanaša na energetiko. Če izvzamemo prej navedene dejavnosti iz izračuna dodane vrednosti, potem dobimo bolj realno sliko stanja gospodarstva: **preostala celotna dodana vrednost v občini je samo 179 mio oz. 37.886 € na zaposlenega in predstavlja le 80 % povprečne dodane vrednosti na zaposlenega v Sloveniji oz. le 56 % povprečne neto dodane vrednosti na zaposlenega v občini**¹. Vendar pa so zgoraj izvzete družbe zaposlovale komaj 11% delovno aktivnega prebivalstva v občini.

Kot vsa leta, je bilo tudi v letu 2020 v občini Krško največ PODJETNIKOV v primerjavi z ostalimi občinami v regiji Posavje, ustvarili so 69 mio € prihodkov (sicer za 9,2 % manj kot predhodno leto) in zaposlovali največ (kar 35,3 %) delavcev v regiji.

Glede na leto poprej so narastle poslovne obveznosti (predvsem dolgoročne). Med pomembnimi dejavnostmi v občini so se najmanj zmanj sali prihodki v dejavnosti gradbeništva.

STOPNJA REGISTRIRANE BREZPOSELNOSTI je bila v občini Krško konec leta 2020 višja kot prejšnje leto (11,8%, in še vedno sicer nad republiško), vendar je v juniju 2021 že padla na 10,2 %. **Struktura brezposelnih** je bila sicer še vedno neugodna (UD Krško, dec. 2020): kar 71,4 % brezposelnih oseb tistih, ki ima nižje oz. srednje poklicno izobrazbo ali manj, vendar je bila v juliju 2021 slika že precej boljša, prijavljenih je bilo 17,1 % manj brezposelnih kot konec leta 2020. pa tudi struktura je boljša.

2 SPLOŠNA PREDSTAVITEV OBČINE KRŠKO

Občina Krško se razteza na površini 286,5 km² in se nahaja v jugovzhodnem delu Slovenije, kjer se dolina reke Save razširi v prostrano Krško polje, preko katerega se na južnem obrobju vije reka Krka. Leta 2006 je na samostojno pot je stopila krajevna skupnost Kostanjevica na Krki. Tako ima danes občina Krško 158 naselij in 16 krajevnih skupnosti, v njej živi cca. 25.800 prebivalcev. **Danes** poleg energetskega sektorja in predelovalne dejavnosti prevladuje podjetništvo oz. obrtna dejavnost in trgovina. Vedno bolj se uveljavlja tudi turizem, ki z ustreznimi pristopi in organizacijo izkorišča nove poslovne priložnosti. Ena od bistvenih konkurenčnih prednosti je **geografska lega**. Območje leži neposredno **ob 10. koridorju**, ki povezuje sever in jug Evrope. Priključek pri Krškem

¹ VIR: lasten izračun, na podlagi podatkov AJPEs

predstavlja pomemben razcep tudi v državnem prometnem omrežju, v neposredni bližini poslovnih con. Tu se od jugovzhodnega kraka državnega cestnega križa odcepi glavna povezava za Celje in s tem navezava na V. prometni koridor. Območje se nahaja na 3. razvojni osi, ki povezuje regionalna središča Koroške, Savinjsko-Šaleške regije, Dolenjske in Bele Krajine. Iz geografskega vidika pa je pomembna **še lega ob meji z Republiko Hrvaško**, tako zaradi dostopnosti nabavnih in prodajnih trgov kot tudi zaradi izvajanja storitev pri prehajanju meje.

Oblikovanje novih POSLOVNIH CON je eden pomembnejših dejavnikov nadaljnjega razvoja občine, saj posledično daje možnost odpiranja novih delovnih mest. V spodnji Tabeli 2-1. so razvidne nekatere pomembnejše informacije o poslovnih conah v občini Krško. V tabeli niso zajete načrtovane poslovne cone na Senovem in v Brestanici, ker so v lasti fizičnih oseb².

Tabela 2-1: Poslovne cone v občini Krško

Poslovne cone	Skupno - v ha *	Prosto - v ha ** (neto)	Pomembnejše informacije
PC Vrbina	66	45,5	Večinski lastnik je Občina Krško, pomembnejša podjetja: SOP International, Gen energija... Prednost: lega ob meddržavni železniški progi Za zainteresirane kupce se napravi uradna cenitev zemljišča. (informativna cena: cca. 38 €/m ²)
PC Drnovo-Zahod	39	12	Večinski lastnik je Občina Krško, pomembnejša podjetja: IGM Sava, Grieshaber, Willy Stadler, SCHEIDT Sava, Daka ... Za zainteresirane kupce se napravi uradna cenitev zemljišča. (informativna cena: cca. 28 €/m ²)
PC Drnovo-Vzhod	22	11,4	Večinski lastnik je Kostak d.d., neto cena: 45 €/ m ² . Za del cone je predvidena izdelava OPPN. Za zainteresirane kupce se napravi uradna cenitev zemljišča. (informativna cena: cca. 45 €/m ²)
PC Feniks	20	20	
OC MDB	15	-	
* v tej površini so zajeti koridorji cest, parkirišč, projektirane kolesarske steze, pločniki... ** ** površina, namenjena za gradbene parcele			

Prednost **industrijske cone Vrbina** je njena lega ob meddržavni železniški progi; cona bo imela tudi magistralen plinovod, kakovostno in konkurenčno oskrbo z električno energijo (v neposredni bližini je zgrajena nova razdelilna transformatorska postaja) in odlično geografsko lego za prodor na trge jugovzhodne Evrope. V **PC Drnovo** so za bodočo gradnjo poslovnih objektov trenutno v izdelavi projekti za pridobitev gradbenega dovoljenja za prometno in komunalno infrastrukturo. Na vzhodnem delu poslovne cone pa se nahaja t.i. PC Drnovo-vzhod. Za omenjeno cono je bil v preteklih letih izdelan prostorski akt, na podlagi katerega je bila izvedena komasacija zemljišč. Cona bo nadalje še predmet komunalnega opremljanja, s čimer bodo podani pogoji za umestitev poslovnih objektov. V poslovnih conah Vrbina in Drnovo je možno takoj realizirati investicije ob sprejemljivih nadomestilih za komunalna opremljena zemljišča. Kot namenska raba območja je predvidena proizvodna dejavnost.

² Vir: <https://www.krsko.si/objava/89418>, 2.7.2021 ter interni podatki Občine Krško (sep. 2021)

Osrednje območje **gospodarskega središča Feniks** obsega logistično središče, tehnološko razvojni park ter spremljevalne poslovne in centralne dejavnosti.

3 OSNOVNE ZNAČILNOSTI GOSPODARJENJA DRUŽB IN PODJETNIKOV V NA DRŽAVI, V REGIJI IN NA RAVNI OBČINE V LETU 2020

3.1 Splošna gibanja na ravni Slovenije in v regiji Posavje³

Epidemija covid-19 je v letu 2020 močno zaznamovala gospodarstvo Slovenije in izrazito posegla v kakovost življenja ljudi, prinesla pa je tudi nekatere nove priložnosti. Sicer je Slovenija zadnja leta zmanjševala zaostanek v gospodarski razvitosti za povprečjem EU, za nadaljnje razvojno dohitevanje pa je še vedno ključna pospešitev rasti produktivnosti. Epidemija covid-19 bo še pospešila prehod v četrto industrijsko revolucijo, zaradi česar bo treba pospešiti strukturno prestrukturiranje vsake od regij, kar je prvi pogoj tudi za skladnejši regionalni razvoj. Pri digitalizaciji se vse bolj kaže naraščajoči razkorak med velikimi in vsemi drugimi podjetji, ki je še posebej problematičen v skupini srednje velikih podjetij. Priložnost pomeni tudi večja uporaba dela na daljavo, ki ima lahko pozitivne učinke ne samo na razvoj regij, pač pa tudi na upočasnitev praznjenja podeželskih območij.

Izobrazba prebivalstva je razmeroma visoka, demografske spremembe in hiter tehnološki napredek pa zahtevajo vse hitrejša prilagajanja izobraževalnih programov ter znanj in spretnosti razvojnim izzivom. Poleg problematičnih prezadolženih podjetij se je v letu 2020 verjetnost plačilne nesposobnosti povečala za številna podjetja iz storitvenih dejavnosti, ki zaradi preprečevanja širitve virusa med epidemijo niso poslovala.

Epidemija je ustavila nadaljevanje večletnih ugodnih gibanj tudi na trgu dela. Sicer sta bila v prvem valu epidemije sprejeta ukrepa povračila nadomestila plače za zaposlene na čakanju na delo in delnega subvencioniranja polnega delovnega časa.

Še vedno pa je **trg dela precej segmentiran** – tj. precejšnji je razkorak med zaposlenimi v rednih, zaščitnih, bolje plačanih zaposlitvah za nedoločen čas, in med zaposlenimi v manj zaščitnih, manj kakovostnih oblikah dela z manjšo možnostjo prehoda v varnejšo obliko zaposlitve. Delež zaposlenih za polni delovni čas in s pogodbo za nedoločen čas je v obdobju 2014–2019 naraščal in leta 2019 znašal 71 %. Kljub nekoliko večjemu zaposlovanju za nedoločen čas, ki je posledica povečanega povpraševanja ob pomanjkanju delovne sile, ostajajo mladi močno izpostavljeni začasnim zaposlitvam. K temu pomembno prispeva tudi študentsko delo, ki je zelo fleksibilna oblika dela in pomemben finančni vir preživetja za študente.

V letu 2020 je bil dosežen opazen **napredek pri patentih**, pozitivni trend se je nadaljeval tudi pri znamkah, Slovenija pa je še naprej močno zaostajala pri registriranih modelih, kar odraža tudi premajhna vlaganja v dizajn.

³ Vir: Poročilo o razvoju 2020, UMAR: https://www.umar.gov.si/publikacije/porocilo-o-razvoju/publikacija/news/porocilo-o-razvoju-2021/?tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&cHash=63819becd4dd1eb31fd9b60cb1a8c8b, avg.2020

Razvojna ogroženost, merjena z indeksom razvojne ogroženosti (IRO), je višja v regijah vzhodne Slovenije, osrednjeslovenska regija je sicer najbolj razvita, z najnižjo vrednostjo IRO (49,6). Vrednost sinteznega indeksa razvojne ogroženosti (IRO, izračunanega na osnovi podatkov (2009-2018), je za 2019 znašal 121,8 (Indeks SLO=100). Razlogi so predvsem v nižjih nizkih vlaganjih v raziskave in razvoj, visoka registrirana stopnja brezposelnosti, tudi mladih. **Spodbudno pa je, da se je v letu 2019 v primerjavi s 2014 izboljšala vrednost pri večini kazalnikov IRO:** porasel kje BDP na prebivalca, zvišala se je produktivnost, zvišal se je razpoložljivi dohodek na prebivalca.⁴

Po podatkih SURS se je **povprečna mesečna bruto plača na zaposlenega** na ravni Slovenije tudi v letu 2019 zvišala, za 5,8 % (na 1.856 €), na regionalni ravni pa za 7,1 % (na 1.766,10 €) in zaostaja za državno za 6,0 %. V letu 2020 je bila najvišja v občini Krško (1.913 €), v ostalih pa pod slovenskim povprečjem, najnižja pa v Kostanjevici na Krki (1.359 €).

3.2.1 Poslovanje gospodarskih družb v REGIJI za leto 2020⁵

Po podatkih AJPES je v letu 2020 predložilo poročilo 1.524 posavskih družb (za 16 več kot leto poprej), od tega je kar 83,7 % mikro družb (slednje so zaposlovale kar 18,0 % vseh zaposlenih v regiji). Družbe, ki so podatke predložile za leto 2020 so glede na leto poprej poslabšale rezultate poslovanja, tudi zaradi posledic epidemije, kljub vsemu pa gospodarstvo ostaja še naprej izvozno usmerjeno.

Družbe v regiji so:

- **v letu 2020 poslabšale rezultate poslovanja glede na preteklo leto: neto čisti dobiček je bil za 1,9 % nižji kot v letu 2019.** Največji delež neto čistega dobička (kar 72,0 %) so ugotovile družbe iz občine Krško in sicer predvsem družbe, ki delujejo na področju oskrbe z el. energijo, plinom in paro.
- **ustvarile dobre 4,1 mrd € prihodkov** oz. za 1,5 % manj kot leto poprej. Kar 79,5 % prihodkov so ustvarile družbe iz občine Krško, prav tako pa kar 70,9 % v Posavju ustvarjenega **čistega dobička**.
- Družbe so glede na leto poprej zopet izkazale nekoliko manj odhodkov (3,9 mrd €), hkrati pa so celo izboljšale *gospodarnost poslovanja ter donosnost kapitala*.
- **ustvarile 641 mio € neto dodane vrednosti**, kar za 7,9 % več kot leto poprej. Neto dodana vrednost na zaposlenega se zopet povečala (kar za 8,2 %) in je znašala 54.042 € v regiji, v občini Krško pa kar za dobro četrtnino več.
- izkazale za 15,2 % več **čistega dobička**, hkrati pa se je enormno (kar za 218,2 %) zvišala **čista izguba** – večje zneske izgube (na 1 mio €) so ugotovile le 3 družbe, skupaj so izkazale kar 70,5 % čiste izgube v regiji. Največji delež čiste izgube (kar 64,4 %) so izkazale družbe občine Krško (s področja dejavnosti proizvodnje papirja in izdelkov iz papirja).
- **Čiste prihodke od prodaje na tujem trgu** (v višini 2,4 mrd €) je sicer ustvarilo 507 družb, vendar pa je bilo kar 74,8 % tovrstnih prihodkov ustvarjenih s strani 4-h družb s področja oskrbe z električno energijo, plinom in paro. K 1,2 % zmanjšanju prihodkov na tujem trgu so največ prispevale družbe s področja predelovalnih dejavnosti.
- **Družbe v regiji so v letu 2020 manj zaposlovale:** v njih je delalo 11.874 delavcev, od tega kar 49,6 % v občini Krško (v teh podatkih pa niso zajeta podjetja, ki nimajo sedeža v regiji, imajo pa pomemben gospodarski vpliv).

⁴ Vir:

https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/kratke_analize/Indeks_razvojen_ogrozenosti_2019/Indeks_razvojne_ogroze_nosti_2019.pdf, UMAR – Indeks razvojne ogroženosti 2019, 6.7.2021

⁵ Vir: Informacija o poslovanju gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov in zadrug v Spodnjeposavski regiji v letu 2020, AJPES, Krško, junij 2021

Poleg energetike in predelovalnih dejavnosti ima pomembno vlogo v regiji tudi trgovska dejavnost podjetij - v regiji je delovalo 362 družb, ki so bila registrirana pod glavno dejavnostjo »Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil«. Družbe so v letu 2020 zaradi epidemije za desetino zmanjšale prihodke glede na prejšnje leto in dosegle komaj slabih 27 % čistega dobička prejšnjega leta. V teh številkah pa niso zajeti glavni trgovci (Mercator, Spar, Lidl, Hofer, Tuš), ki imajo sedež v Ljubljani ali drugje.

Iz analize Banke Slovenije⁶ za leto 2019 izhaja, da so **podjetja s tujimi neposrednimi investicijami** konec leta 2019 predstavljala 1,8 % celotne populacije slovenskih podjetij (brez finančnih posrednikov, zajeta niso podjetja z manj kot 2 mio € bilančne vsote). Najpomembnejša je bila predelovalna dejavnost. Podjetja s tujimi neposrednimi investicijami so izplačevala višjo plačo na zaposlenega v primerjavi s povprečno plačo na zaposlenega v Slovenij (za 9,5 %), dosegala so tudi višjo dodano vrednost na zaposlenega ter višjo donosnost kapitala, bila pa so tudi bolj zadolžena od ostalih podjetij. Tuje neposredne naložbe so konec leta 2019 znašale 16,0 mrd € (za 4,9 % več kot leta 2018). Med državami investitoricami so prevladovalle države članice EU, saj so štiri države članice EU ter Švica imele konec leta 2019 skupno 65,5 % vrednosti vseh tujih neposrednih naložb v Sloveniji. Med njimi je bila najpomembnejša investitorica Avstrija, ki ji je pripadlo kar 24,7 % vseh tujih neposrednih naložb (največ v predelovalnih dejavnostih), naslednja pa je bila država Luksemburg (13,0 % delež). **V Spodnjeposavski regiji** so se v nasprotju s prejšnjim letom **tuje neposredne naložbe** v letu 2019 znižale na 347,0 mio € (oz. za 2,2 % v primerjavi s prejšnjim letom), kar predstavlja 2,2 % delež v celotnih tujih neposrednih naložbah. Podatkov za leto 2020 še ni na razpolago.

Indikator zadolženosti (t.i. razmerje med finančnim dolgom in EBITDA, ki bi naj znašal manj kot 4), znaša za posavsko gospodarstvo le 1,6, (v občini Krško celo samo 1,16) **kar pomeni zelo nizko zadolženost**.

Bruto domači proizvod je po šestletnem obdobju rasti leta 2020 zaradi epidemije covid-19 na ravni Slovenije močno upadel. Na ravni regije pa se je bruto domači proizvod na prebivalca kot skupni pokazatelj ekonomske moči v letu 2019 glede na leto poprej povišal za 6,0 % (na 19.456 €), prav tako se je zvišal njegov delež glede na nacionalno raven in sicer je znašal na 84,0 % BDP na prebivalca na ravni Slovenije.⁷

Po podatkih SI-STAT je bilo v letu 2019 v Posavju 32 **hitrorastočih podjetij** (za 8,6 % manj kot leto poprej), ki so zaposlovali 2.225 oseb (za 6,6 % več kot leto poprej), kar predstavlja 6,9 % delovno aktivnega prebivalstva v regiji (po prebivališču). Hkrati so se bruto domači izdatki za RRD za 2019 zvišali kar za 23,0 %, na ravni Slovenije le za 11,0 %.⁸

Stopnja brezposelnosti na ravni Slovenije se po letu 2013 zniževala, vendar je v dec. 2020 narasla na 8,9 % (dec. 2019 je znašala 7,7 %).

V letu 2020 je bil prekinjen tudi pozitiven trend zmanjševanja stopnje dolgotrajne brezposelnosti v OS Sevnica. Konec leta 2019 je sicer znašala 9,0 %, konec leta 2020 pa je narasla na 10,4 %. Junija 2021 se je stanje izboljšalo, tako da je stopnja registrirane brezposelnosti znašala 8,9 %.

⁶ Vir: Banka Slovenije: Neposredne naložbe 2019, leto 24, št.1, nov. 2020, https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/neposrednenalozbe_2019.pdf, jul.2020.

⁷ Vir: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/-/H219S.px>, jul. 2021

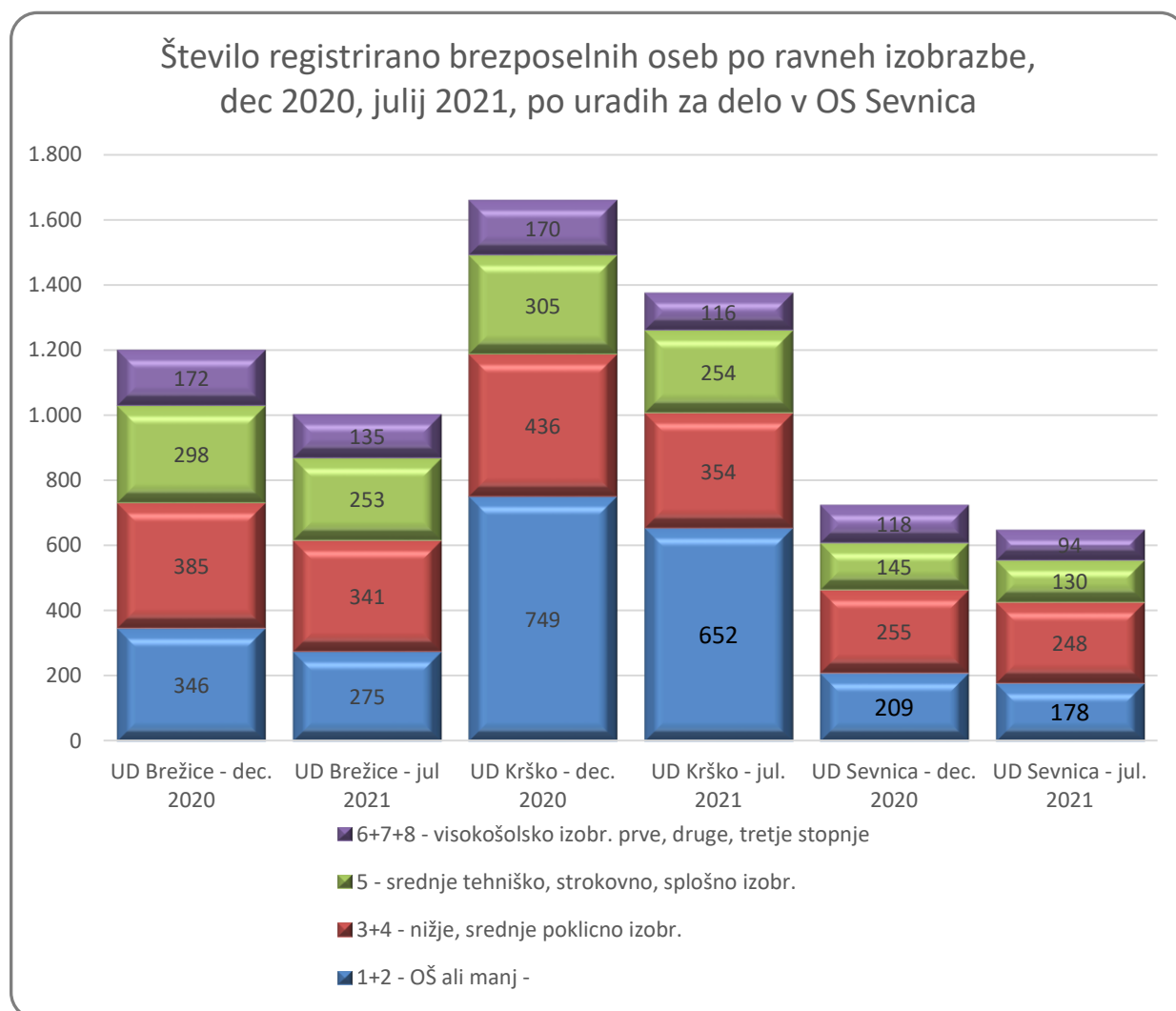
⁸ Vir: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/si/Data/-/1430911S.px>, jul.2021 Opomba: Hitrorastoče podjetje je podjetje z več kot 10-odstotno povprečno letno rastjo v triletnem obdobju, ki ima v prvem letu spremljanja triletno rasti vsaj 10 zaposlenih. Rast se meri s številom zaposlenih.

Konec lanskega leta je bilo v Območni službi Sevnici registrirano brezposelnih 3.588 oseb (oz. za 13,9% več kot decembra 2019), vendar se je že v juliju letos število zmanjšalo kar za 15,5 %. Segmentacija trga dela se je v zadnjih dveh letih pred epidemijo covid-19 nekoliko zmanjšala, še vedno pa so ji najbolj izpostavljeni mladi, ki ostajajo mladi močno izpostavljeni začasnim zaposlitvam. K temu pomembno prispeva tudi študentsko delo.

Iz **Grafa 3-1** je razvidno, da je bilo konec leta 2020 največ oseb z OŠ ali manj prijavljenih na UD Krško. Na tem uradi je tudi sicer prijavljeno največ brezposelnih oseb v regiji, kar 46,3 %. Kar 30,0 % vseh brezposelnih oseb ima končno nižje srednje izobraževanje ali poklicno izobrazbo. Največ oseb z najmanj visokošolsko izobrazbo pa je prijavljenih na UD Brežice.

Julija 2021 pa je bila slika po vseh uradih za delo že precej boljša, registriranih je bilo precej manj, 3.030 oseb. Število brezposelnih se je najbolj zmanjšalo na UD Krško (kar za 17 %) in sicer pri tistih z visokošolsko izobrazbo, kar je spodbudno.

Graf 3-1: Število registrirano brezposelnih oseb po uradih za delo v regiji Posavje (dec. 2020)

Vir: Zavod za zaposlovanje, https://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/stopnja_registrirane_brezposelnosti, 27.8.2021

Po podatkih Zavoda za zaposlovanje, OS Sevnica so v obdobju **od januarja do junija 2021 delodajalci OS Sevnica sporočili 2.424 prostih delovnih mest**⁹. Največ sporočenih prostih delovnih mest je bilo za čistilce in strežnike, za natakraje ter za voznike težkih tovornjakov in vlačilcev. **V zaposlitev je bilo v tem obdobju vključeno 1.284 oseb, kar je za dobro petino več kot v enakem obdobju lani.**

V obdobju januar – junij 2021 je bilo v ukrepe Aktivne politike zaposlovanja vključenih 602 oseb, od tega kar 57,6 % v usposabljanje in izobraževanje, 110 oseb v ukrep Spodbuda za zaposlovanje (predvsem v ukrep Zaposli.me) ter 145 oseb v ukrep kreiranje delovnih mest (predvsem kot javna dela).

3.2.2 Poslovanje samostojnih podjetnikov V REGIJI

Samostojni podjetniki (letno poročilo jih je predložilo 1.892 (od skupno 3.011) – od tega največ, 34,0 % v občini Krško¹⁰) so v letu 2020 poslabšali rezultate poslovanja in sicer:

- v nasprotju s predhodnim letom **znižali tako prihodke** (za 4,6 %) **kot odhodke** (za 4,3 %). Po prihodkih je najmočnejša panoga *trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil*, po dodani vrednosti pa *gradbeništvo*.
- **ustvarili 65,7 mio € neto dodane vrednosti** (skoraj polovico v predelovalnih dejavnostih in gradbeništvu), za malenkost več kot predhodno leto (ko je bila višja kar za desetino). Največ, kar 34,2 % dodane vrednosti v regiji so ustvarili krški podjetniki, ki so imeli tudi najvišjo neto dodano vrednost (22,5 mio €).
- **Neto dodana vrednost na zaposlenega v regiji je bila malenkost višja kot leto poprej in je znašala 32.661 €**. Neto dodana vrednost na nosilca dejavnosti skupaj z njegovimi zaposlenimi je znašala komaj 16.828 €.
- manj zaposlovali: imeli so 2.011 **zaposlenih**¹¹ (oz. za 0,9 % manj predhodnem letu). Največ, kar 35,3 % jih je bilo zaposlenih pri krških podjetnikih. Povprečna bruto plača zaposlenega pri podjetnikih (1.193 €) je kar že nekaj let kar za tretjino nižja kot pri zaposlenih v gospodarskih družbah.

Podjetnikov dohodek (ki mora pokriti še podjetnikov zaslužek) je v znesku 15,4 mio € ugotovilo 81,2 % vseh samostojnih podjetnikov, od tega kar 35,8 % v Krškem. Hkrati pa je kar 342 podjetnikov v regiji ugotovilo negativni poslovni izid (največ v Sevnici), v višini 3.4 mio € (ti podjetniki so zaposlovali kar 319 oseb).

Poslovno leto so kot celota zaključili s pozitivnim **neto dohodkom podjetnikov** v višini 12 mio €, od tega največ v Krškem (38,4 %).

3.2.3 Zadruge

Zadruge zaenkrat sicer nimajo odločilne vloge, vendar je 18 zadrug zaposlovalo kar 163 ljudi in so ustvarile 29,6 mio prihodkov (za 0,4 % manj kot leto poprej), čisti dobiček je ugotovilo 13 zadrug.

V letu 2020 se je zvišala **neto dodana vrednost** (kar za 16,1 %) in je znašala dobre 4,7 mio €, neto čisti dobiček pa 54 tisoč €.

⁹ Opomba: od leta 2013 ne velja več obvezno prijavo prostega delovnega mesta pri Zavodu za zaposlovanje, zato niso zajeta vsa prosta delovna mesta

¹⁰ Samostojni podjetniki, ki so obdavčeni z upoštevanjem normiranih odhodkov, niso zavezani k predložitvi letnega poročila, v letu 2020 jih je bilo takšnih kar 1.119 podjetnikov.

¹¹ Podjetniki kot lastniki in nosilci dejavnosti niso vključeni v število zaposlenih.

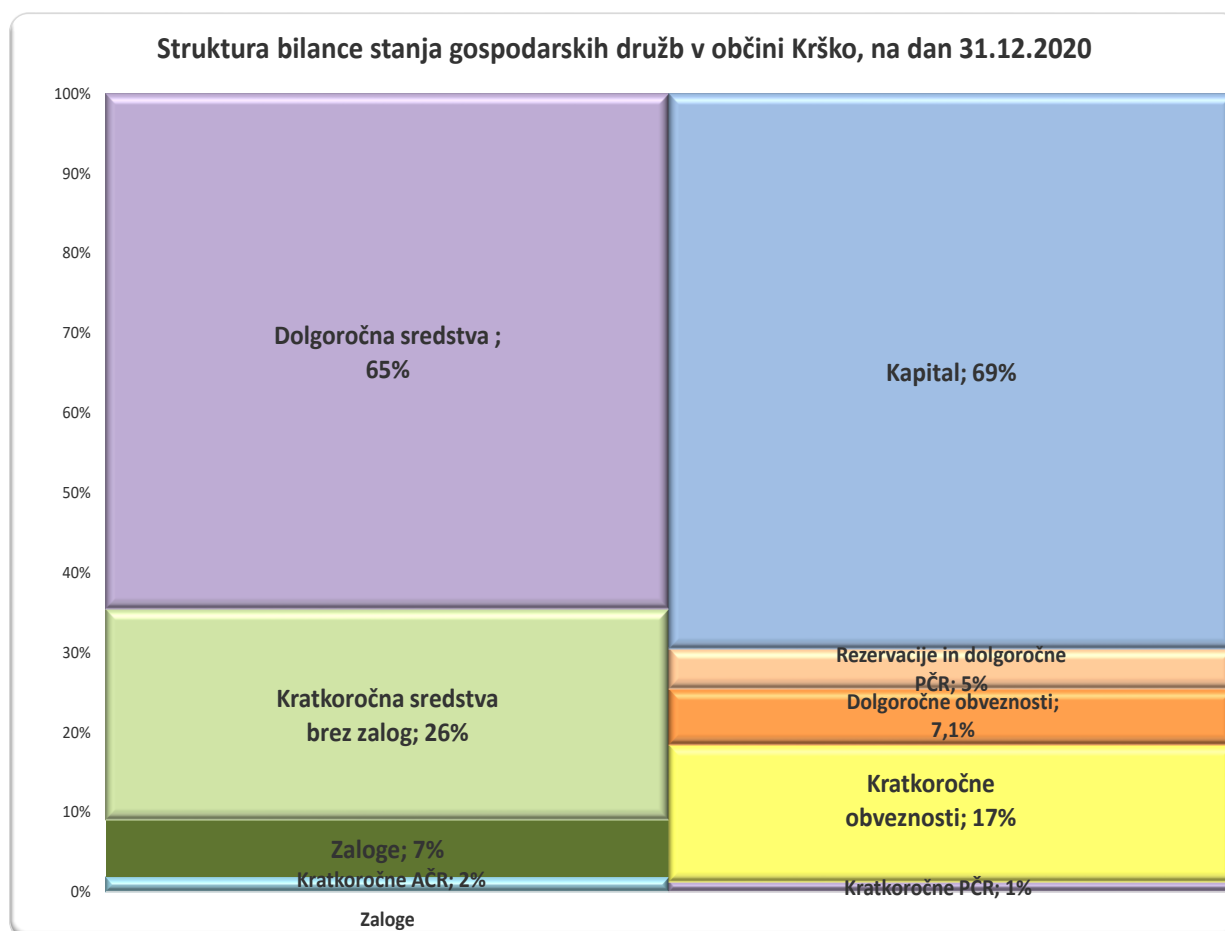
3.2 Rezultati poslovanja družb in samostojnih podjetnikov v občini Krško za leto 2020

3.3.1 Gospodarske družbe

Gospodarske družbe občine so v letu 2020 čiste prihodke od prodaje sicer zmanjšale, kar za 2,2 %, vendar so se na ravni Slovenije znižali celo za 6,6 %. Trend povečevanja dobičkov iz poslovanja (EBIT) po 2016 se zadnja leta strmo zvišuje, tudi v letu 2020, ko se je nasprotno na ravni SLO zmanjšal kar za petino predhodnega leta.

Iz Grafa 3-2 je razvidno, da tudi v tem letu *kapital* presega dolgoročna sredstva. Kratkoročne obveznosti so še vedno znatno manjše glede na kratkoročna sredstva (brez zalog). Dolgoročne obveznosti so se sicer nekoliko povečale glede na lansko leto, vendar še vedno predstavljajo le 7,1 % vseh obveznosti do virov sredstev (na ravni SLO je ta delež kar 20,0 %). Delež zalog v strukturi sredstev se je nekoliko povečal, nominalno pa so se zvišale kar za 11 % glede na prejšnje leto (v nasprotju s prejšnjim zmanjšanjem) v letu 2019.

Graf 3-2: Struktura bilance stanja gospodarskih družb v občini Krško, na dan 31.12.2020

Vir: AJPEŠ, junij 2021

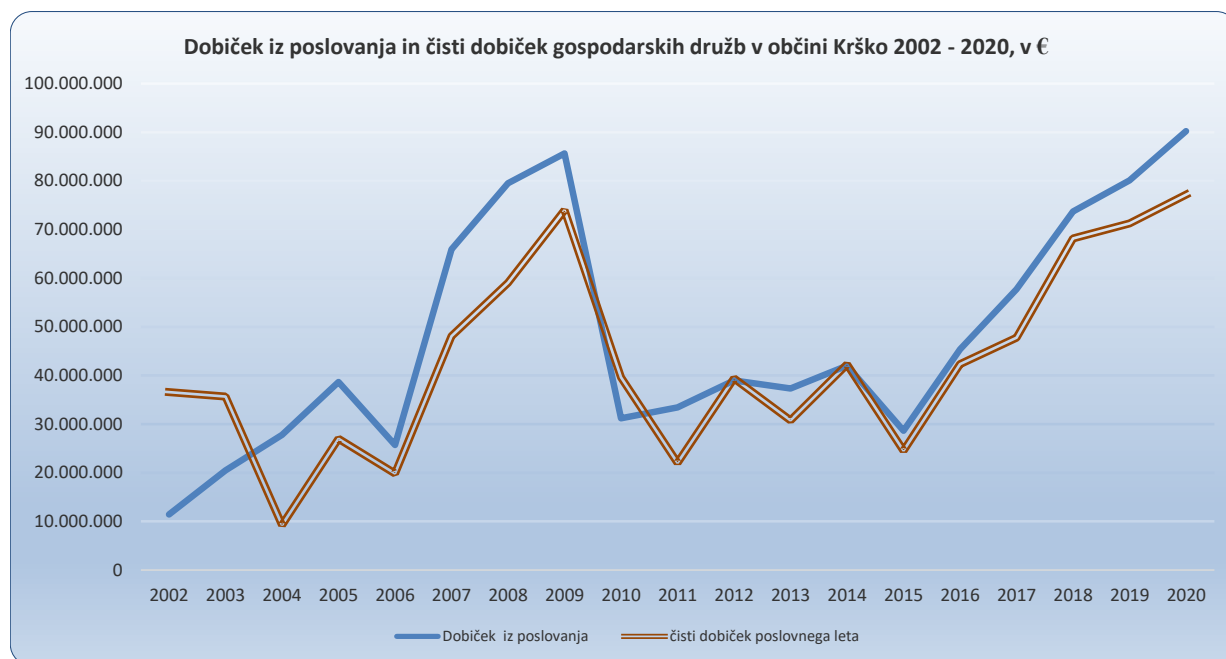
V 564 družbah občine je bilo lani zaposleno slaba polovica zaposlencev v gospodarskih družbah v celotni regiji, tako da je 5.893 oseb ustvarilo 3.237 mio € prihodkov oz. kar 79,5 % prihodkov posavskih družb. Na ravni občine so daleč največ zaposlovala družbe v predelovalnih dejavnostih.

Iz Grafa 3-3 je prikazano gibanje dobička iz poslovanja ter čistega dobička zadnjih osemnajst let.

Razvidna je rast dobičkov vse do leta 2009, po 2010 pa so dobički drastično upadli kot posledica ekonomske krize. Z letom 2016 pa je **trend gibanja dobička iz poslovanja in čistega dobička zelo spodbuden**.

V letu 2020 pa **se je tako dobiček iz poslovanja (EBIT) kot čisti dobiček obračunskega obdobja zvišal** - glede na prejšnje leto se je čisti dobiček obračunskega obdobja zvišal za 8,3 %, dobiček iz poslovanja pa kar za 12,6 % - delno zaradi nižjih stroškov blaga, materiala in storitev, nekaj pa zaradi višjih finančnih prihodkov.

Graf 3-3: Dobiček iz poslovanja in čisti dobiček gospodarskih družb v občini Krško v €

Vir: AJPES, junij 2021

V občini Krško je precej **DRUŽB, KJER SO V VEČINSKI LASTI TUJIH VLAGATELJEV** in so pomembna, zaposlujejo kar dobro petino vseh zaposlenih v družbah v občini. V večini teh družb (z izjemo Vipap Videm Krško d.d.) imajo pozitivno celotno gospodarnost, čeprav so obravnavanem letu na splošno kazalnike nekoliko poslabšali.

Iz **Tabele 3-1** so razvidni pomembnejši kazalniki oz. podatki, značilni za pomembnejša podjetja v občini, ki spadajo v sektor 11003 (Nefinančne družbe pod tujim nadzorom).

Pri tem je potrebno opozoriti na že omenjeno dejstvo, da v analizi niso zajeta podjetja, ki imajo sedež izven občine, vendar zaposlujejo pomemben delež zaposlencev.

Poleg tega podatkov za nekatera podjetja še ni bilo na razpolago (opombe spodaj).

Tabela 3-1: Pomembnejše družbe v večinski lasti tujih vlagateljev v Občini Krško

Podjetje	Zaposleni (del.ure)							Čisti poslovni izid / Kapital (v %), Opomba 3 in 4	Celotna gospodarnost - Opomba 3 in 4	Dodana vred. na zaposl. - Opomba 3, 4 in 5
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
RESISTEC UPR d.o.o. & Co. k.d., Opomba 3	320	301	282	267	257	269	še ni podatka	2%	1,03	25.503
WILLY STADLER d.o.o.	76	92	100	100	131	141	153	14,37%	1,17	78.071
VIPAP VIDEM KRŠKO d.d., Opomba 2	363	360	337	356	338	339	357	-47,69%	0,85	9.695
GRIESHABER logistika d.o.o., Opomba 4	107	91	85	83	88	90	še ni podatka	7,53%	1,06	37.160
DS SMITH SLOVENIJA d.o.o. - Opomba 1	280	277	276	429	429	422	428	13,97%	1,07	47.140
Gospodarske družbe - Krško	4264	4.415	4.759	5.317	5.577	5.791	5.893	5,13%	1,03	63.134

Opomba:

1. DS Smith Slovenija - v Brestanici je obrat, podjetje je v sektorju Nefinančne družbe pod tujim nadzorom, izračunani kazalniki so za obdobje 1.5.2019 - 30.4.2020
2. VIPAP VIDEM KRŠKO d.d. - podjetje je v sektorju Nefinančne družbe pod tujim nadzorom
3. RESISTEC UPR d.o.o. & Co. k.d. - podatkov za 2020 še ni na razpolago, zadnji podatki so za l. 2019
4. GRIESHABER logistika d.o.o. - podatkov za 2020 še ni na razpolago, podatki so za l. 2019
5. Upoštevati je treba močan energetskega sektorja v občini

Z izjemo podjetja Vipap Videm Krško d.d. ter v zadnjem letu Resistec UPR d.o.o. & CO k.d. imajo podjetja pozitivne **donose na kapital**, višje kot je povprečje v Občini Krško, najbolj so se zvišali pri podjetju DS Smith Slovenija.

Sicer dodana vrednost na zaposlenega zelo varira glede na dejavnost: glede na prejšnje leto se je najbolj znižala v podjetju Vipap Videm Krško d.d., (ob približno enakem številu delavcev in znatni izgubi obračunskega obdobja), najbolj pa zvišala v podjetju DS Smith Slovenija d.o.o. (ob istem številu zaposlenih) ter v podjetju Willy Stadler d.o.o. (kljub večjemu številu zaposlenih). Razen v dveh zadnje omenjenih podjetjih je dodana vrednost na zaposlenega v ostalih podjetjih precej nižja kot na ravni občine, vendar moramo tudi tu upoštevati prevladujočo vlogo energetskega sektorja.

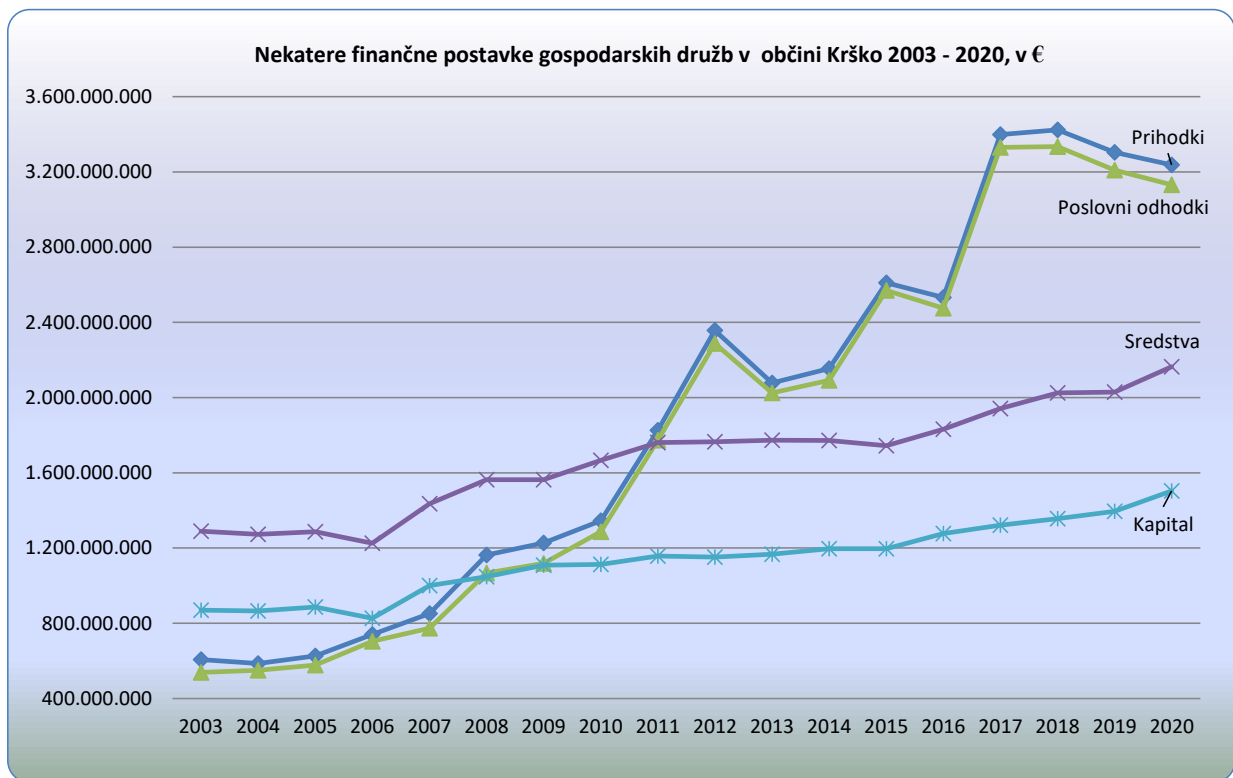
Gibanje nekaterih postavk iz poslovnega izida in bilance stanja gospodarskih družb je prikaznih na Grafu 3-4.

Sredstva in kapital so do prelomnega leta 2006 stagnirala oz. celo nazadovala, kljub povečanim prihodkom – zadnja leta pa je razvidna upočasnjena rast s prelomnico v letu 2011, ko so skupni prihodki po višini prehiteli sredstva gospodarskih družb v občini.

Pri tem je potrebno upoštevati posebnost poslovanja zaradi prevladujoče vloge energetskega sektorja.

Kot je razvidno iz grafa, se zadnji dve leti (v nasprotju s prejšnjimi leti) **tako prihodki kot poslovni odhodki znižujejo**, kljub temu pa imajo finančne postavke sredstev in kapitala še vedno trend povečevanja.

Graf 3-4: Gibanje nekaterih postavk gospodarskih družb v občini Krško v €

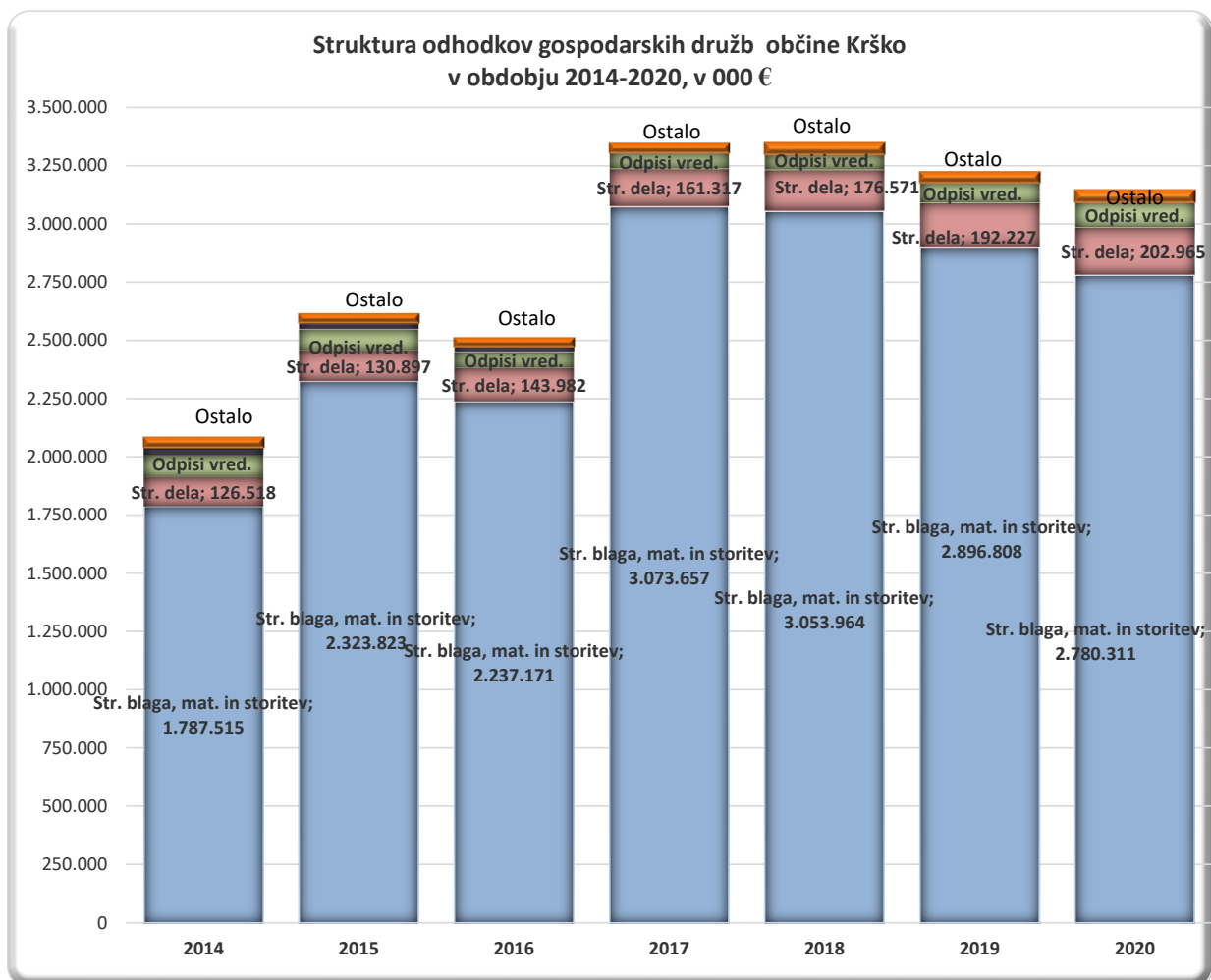
Vir: AJPES, junij 2021

Sredstva so se povečala kar za 6,6 %, vendar se v sestavi sredstev niso povečale vse postavke. Opredmetena osnovna sredstva, dolgoročne poslovne terjatve so se namreč zmanjšale, znatno pa povečala denarna sredstva (kar za 78,0 %) ter zaloge (kar za 11,0 %).

Iz **Grafa 3-5** je razvidno, da so se v letu 2020 **ODHODKI GOSPODARSKIH DRUŽB** nekoliko znižali:

- Stroški **blaga, materiala in storitev** so se že tretje leto znižali, tokrat za 4,0 %
- **Stroški dela** imajo že leta nazaj trend povečevanja: tudi v tem letu so se povečali **stroški dela** – tokrat za 5,6 %. Za precej manjši odstotek (za 1,8 %) pa so družbe več zaposlovale.
- **Odpisi vrednosti** so se povečali kar za četrtno, **finančni prihodki** pa za 14,9 %.
- V nasprotju s predhodnim letom so družbe svoje finančne obveznosti zmanjšale, **kratkoročne finančne obveznosti** na le 2/3 prejšnjega leta, tudi zaradi reprogramiranja obstoječih kreditov na daljše obdobje. Nasprotno pa so se **kratkoročne poslovne obveznosti** povečale, kar za 9,7 %. Investicijski zagon iz leta 2019 se je zaradi epidemije nadaljeval le v digitalizaciji poslovanja, saj so se povečala neopredmetena osnovna sredstva (skoraj za 40 %)

Graf 3-5: Struktura posameznih vrst odhodkov gospodarskih družb občine Krško, v obdobju 2014-2020, v 000 €:

Vir: AJPEŠ, junij 2021

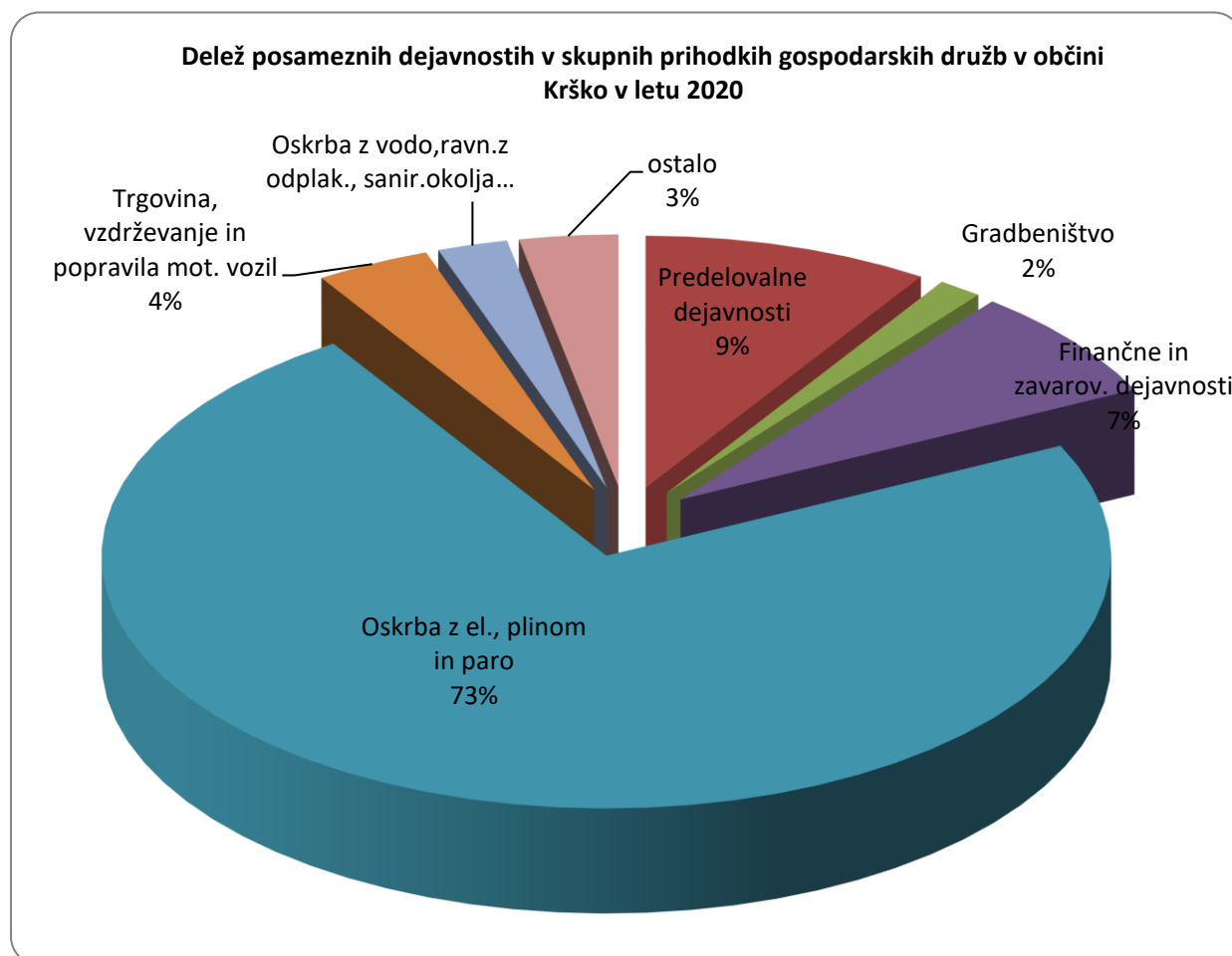
Na Grafu 3-6 je prikazana **STRUKTURA DEJAVNOSTI** gospodarskih družb v občini Krško.

- Razvidna je prevladujoča vloga dejavnosti »Oskrba z el., plinom in paro«, saj v skupnih prihodkih skoraj $\frac{3}{4}$ zavzemajo maloštevilne družbe iz dejavnosti energetike in poslovanje teh družbe pomembno vpliva na rezultate in kazalnike občine.

Tudi v letu 2020 so te družbe nekoliko znižale skupne prihodke, za 2,4 % (v predhodnem letu za 5,0 %), v nasprotju z izjemnim letom 2017, ko so jih zvišale kar za 43 %. Te družbe so za enak odstotek znižale tudi poslovne odhodke, v nasprotju s predhodnim letom pa znižale tudi čisti dobiček (za 4,3 %). Razlogi so predvsem v znatnem znižanju finančnih prihodkov (predvsem iz deležev), višjih finančnih odhodkov (kar za 47,0 %), pa tudi v višjih stroških dela (47 več na novo zaposlenih).

Čisti dobiček obračunskega obdobja teh družb je predstavljal kar 21,0 % (v prejšnjem letu 23,7 %) ustvarjenega čistega dobička obračunskega obdobja gospodarskih družb občine.

Graf 3-6: Delež posameznih dejavnosti v skupnih prihodkih gospodarskih družb v občini v letu 2020

Vir: AJPes, junij 2021

- V občini zavzemajo drugi največji delež **predelovalne dejavnosti** – v letu 2020 so ustvarile nekoliko nižji delež v prihodkih občine kot predhodno leto, prihodki so (predvsem zaradi epidemije) nižji za 9,5 % glede na predhodno leto.

Rast zaposlovanja v družbah iz te panoge se je nadaljevala tudi v letu 2020 (62 novo zaposlenih), kar pa se ne more primerjati z letom 2017, ko so na novo zaposlile kar 351 oseb

oz. petino več glede na prejšnje leto. Sicer je v lanskem letu 92 družb zaposlovalo kar 36,6 % delavcev vseh družb v občini Krško.

Čisti dobiček obračunskega obdobja je zaradi posledic epidemije padel na 23,3 % iz predhodnega leta in je znašal le 2,6 mio € (v letu 2019 dobrih 11 mio €). Posledično se je znižala tudi dodana vrednost na zaposlenca, za 10,0 % oz. na 39.954 €.

- **Družbe dejavnosti trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil so že od leta 2013 beležili rast prihodkov, vendar so se posledice epidemije pokazale tudi v tej panogi.** Tako so se prihodki od prodaje znižali (za 9,8 %), predvsem na račun zmanjšanja čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu (kar za 28,9 % glede na predhodno leto) ter znatnega znižanja finančnih prihodkov (predvsem iz deležev).

Dodana vrednost na zaposlenca se je v nasprotju s predhodnim letom znižala, na 43.595 € oz. kar za 16,7 %, vendar je še vedno presegala za 11,4 % glede na državno povprečje v tej panogi. Trend zaposlovanja v tej dejavnosti se je v izjemnem letu 2020 obrnil navzdol, v teh družbah je bilo kar za 5,0 % manj zaposlenih kot leto poprej.

- **Le 7 družb v dejavnosti financ in zavarovanja je doseglo kar 7,2 % skupnih prihodkov gospodarskih družb občine.**

Na finančne rezultate v tej dejavnosti pomembno vpliva družba, ki se ukvarja sicer z energetiko (GEN energija d.o.o.). Njeno poslovanje se odraža v kazalnikih v tej panogi, saj ima kar 99,0 % delež v prihodkih vseh družb v tej dejavnosti.

Ob višjih prihodkih (kar za 10,6 % glede na predhodno leto oz. za 22,4 mio €) in istem številu zaposlenih (66 oseb) so tudi v tem letu (znatno, kar za 62,0 %) družbe v tej dejavnosti povečale čisti dobiček obračunskega obdobja.

V letu 2020 se je zopet v obratni smeri spremenila struktura finančnih obveznosti v teh družbah: v nasprotju s prejšnjim letom so se zmanjšale kratkoročne finančne obveznosti (za 9,2 %), že tako nizke dolgoročne poslovne obveznosti pa so se zmanjšale na neznatno vrednost. Vendar kratkoročne finančne obveznosti še vedno predstavljajo kar 91,0 % vseh finančnih obveznostih.

Dodana vrednost na zaposlenega je zaradi zgoraj omenjene prisotne družbe zelo visoka, kar 889.917 € (oz. kar za 63,2 % višja kot leto poprej)

Povprečna mesečna plača zaposlenega je v tej dejavnosti najvišja v občini in je znašala kar 4.364 € - kar za dobrih dvakrat več kot znaša povprečna mesečna plača v gospodarskih družbah v občini.

DODANA VREDNOST NA ZAPOSLENEGA je v občini Krško porasla za desetino glede na predhodno leto. Vendar je potrebno upoštevati enormno dodano vrednost na zaposlenega v dejavnosti financ in zavarovanja. V drugih dejavnostih se je dodana vrednost na zaposlenega večinoma znižala.

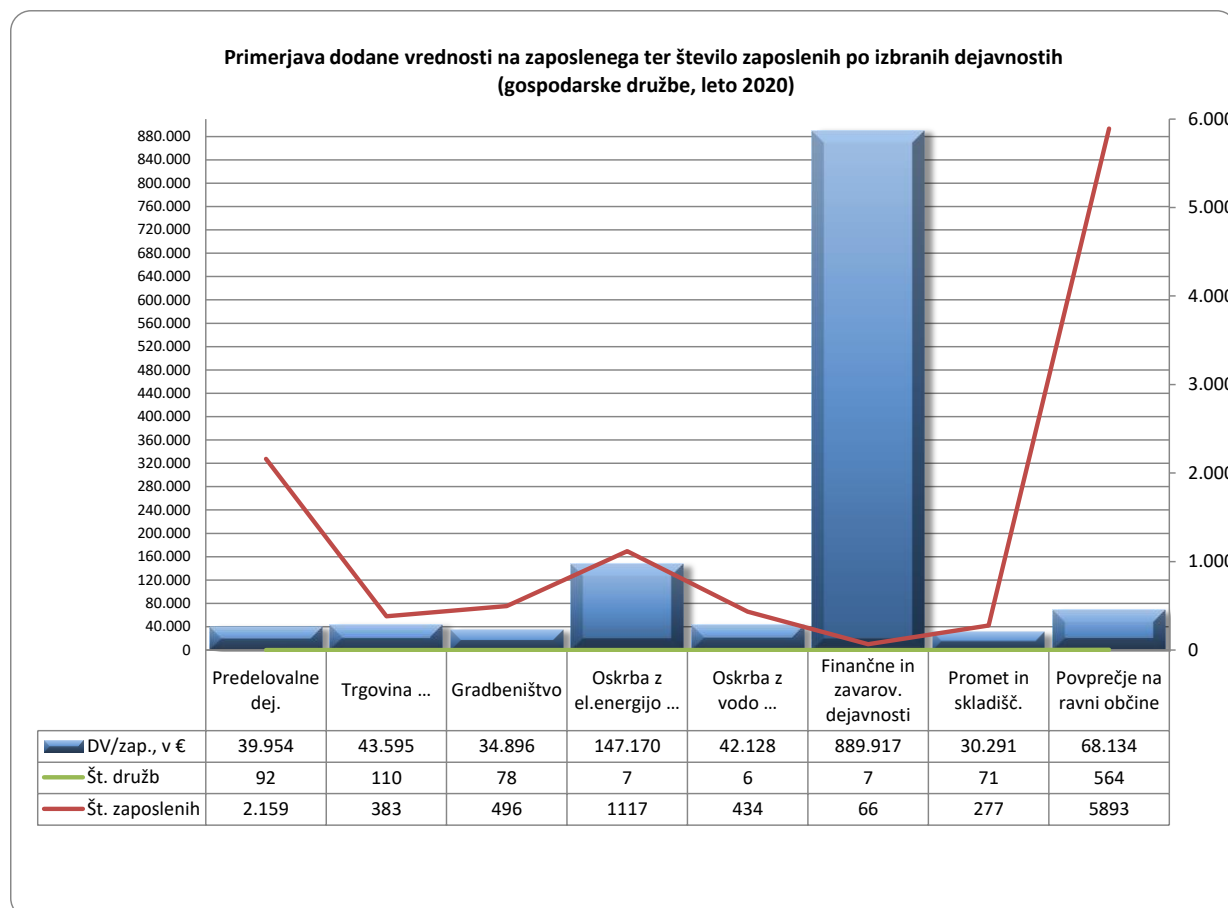
Dodana vrednosti na zaposlenega v dejavnosti gradbeništva se je že drugo leto zapored znižala (za 7,0 %), med tem ko se je v dejavnosti trgovine, vzdrževanja in popravila motornih vozil znižala kar za 16,7 % (prejšnje leto je narasla za 9,2 %), v predelovalni dejavnosti pa za 10,0 %.

Na Grafu 3-7 je razvidno, da je dodana vrednost na zaposlenega v dejavnosti Finančne in zavarovalniške dejavnosti precejšnja. V tej dejavnosti namreč dodano vrednosti na zaposlenega

dviguje družba GEN-energija d.o.o., ki ima dodano vrednost kar 992.239 € (kar je še za 56,0 % več kot predhodno leto) in je zaposlovala 59 ljudi (oz. 89 % vseh zaposlenih v tej dejavnosti).

Iz grafa je tudi razvidno, da predelovalna dejavnost zaposluje daleč največ ljudi, vendar ima dodano vrednost na zaposlenega pod povprečjem občine.

Graf 3-7: Primerjava dodane vrednosti na zaposlenega ter število zaposlenih po izbranih dejavnostih v letu 2020

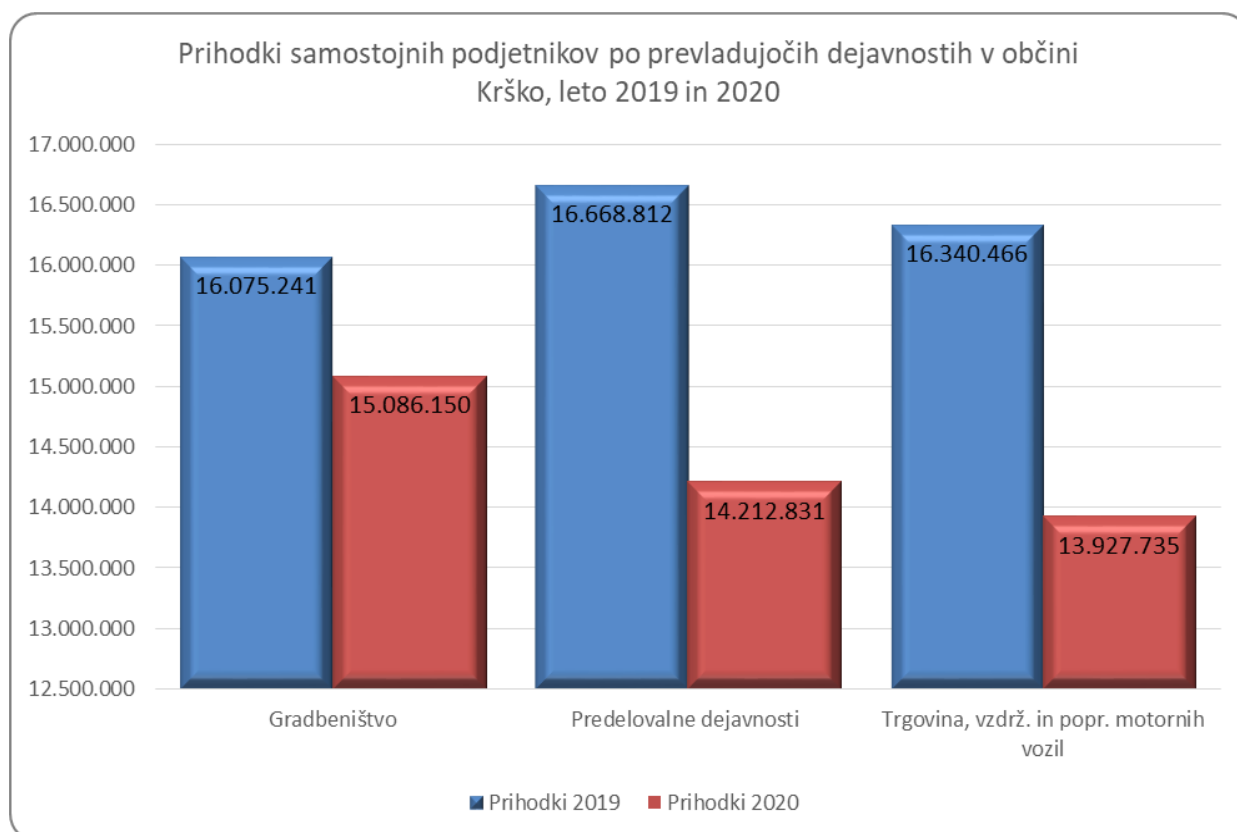
Vir: AJPES, junij 2021

3.3.2 Samostojni podjetniki

644 podjetnikov v občini Krško je v letu 2020 ustvarilo 68,8 mio € prihodkov (9,2 % manj kot predhodno leto) in zaposlovalo največ delavcev v regiji.

V občini Krško so glede na poslovanje podjetnikov pomembne predvsem dejavnosti gradbeništva, predelovalne dejavnosti in trgovine, vzdrževanja in popravila motornih vozil, po številu zaposlenih pa prevladuje gradbeništvo.

Graf 3-8: Prihodki samostojnih podjetnikov po prevladujočih dejavnostih v občini Krško, za leto 2019 in 2020

Vir: AJPES, avgust 2021

Kot je razvidno iz zgornjega Grafa 3-8:

- Na prvo mesto se je v letu 2020 glede na delež prihodkov vseh podjetnikov v občini (20 %, glede na tiste, ki so oddali poročilo) se je zavihtela dejavnost **gradbeništva**, kjer delovalo 132 s.p.-jev in zaposlovalo 237 oseb. Prihodki se tudi zaradi posledic epidemije sicer zmanjšali, za 6,2 %, precej več pa čisti poslovni izid (za 17,4 %), ob približno istem številu zaposlenih.
- Kot posledice epidemije je razviden znaten upad prihodkov (kar za 14,7 %) v **predelovalni dejavnosti**, v kateri se je zmanjšala zaposlenost za 16,2 % oz. za 29 oseb. Spodbudno je, da se je dobiček kljub epidemiji v nasprotju z lanskim letom zmanjšal le za slabih 6 %.
- **Dejavnost trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil** je tretja glede na delež prihodkov podjetnikov v občini in tudi v tej dejavnosti se kažejo posledice epidemije.

Število podjetnikov (ki oddaja poročila) se v tej dejavnosti iz leta v leto zmanjšuje – tako je 92 podjetnikov (5 manj kot leto poprej) ustvarilo skoraj 14 mio € prihodkov (oz. za 14,8 % manj kot leto poprej), kar predstavlja dobro petino prihodkov podjetnikov v občini. Žal se je trend rasti zaposlenih pri podjetnikih v tej dejavnosti ustavil in sicer na 89 zaposlenih oz. glede na prejšnje leto zmanjšal kar za 16 %.

Podjetniki v občini so imeli konec leta za malenkost manjšo aktivo (v letu 2019 kar za 11,4 %), **velik delež pa predstavljajo kratkoročne poslovne obveznosti** (22,1 %), ki so še narasle (za 6,6 %). Delež dolgoročnih poslovnih obveznosti je sicer narastel (kar za 14,3 %), vendar pa je njihov delež nekajkrat manjši od kratkoročnih in porast ni tako problematičen. Tako dolgoročne kot **kratkoročne finančne obveznosti so se zmanjšale**, za 2,6 %.

4 ANALIZA KAZALNIKOV ZA LETO 2020 V OBČINI KRŠKO

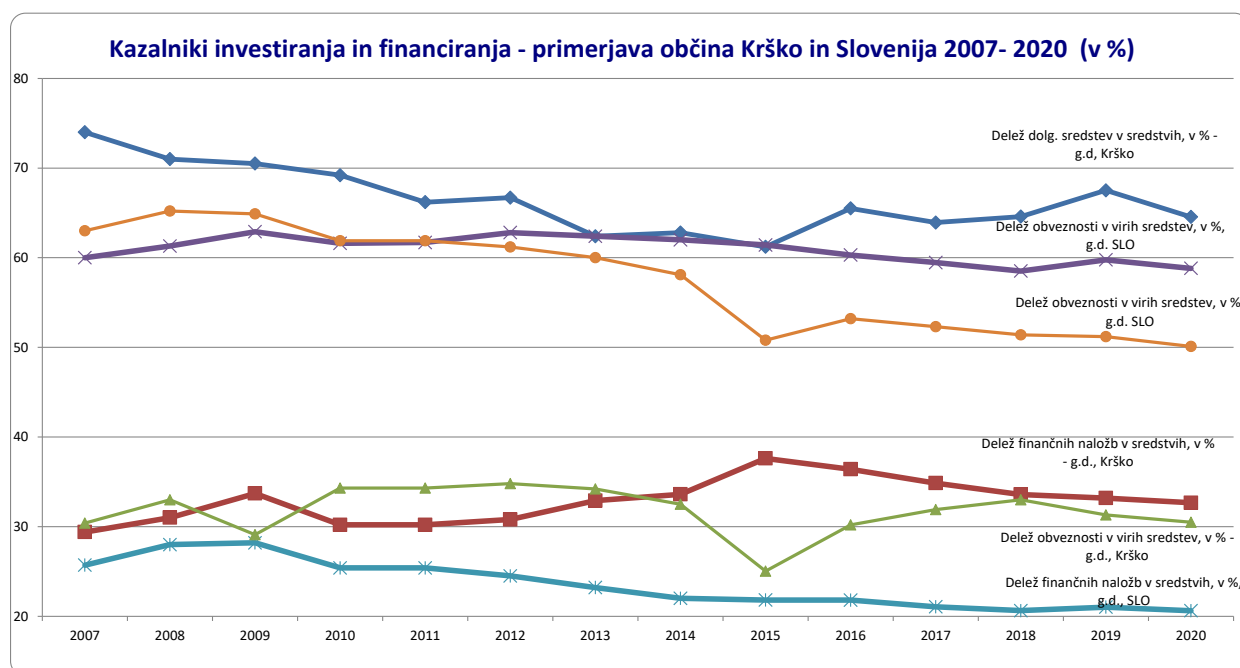
4.1 Nekateri kazalniki investiranja in financiranja v občini Krško

Razmerje med nekaterimi kazalniki investiranja in financiranja med občino Krško in ravni Slovenije za obravnavano obdobje prikazuje Graf 4-1.

Delež dolgoročnih sredstev v sredstvih v gospodarskih družbah v Občini Krško se je do leta 2015 na splošno zmanjševal (padel celo na državno raven), nakar pa se je začel počasi zviševati in je v letu 2019 dosegel 67,5 %, kar je znatno več kot na ravni Slovenije (58,8 %). Vendar je v letu 2020 zopet padel na raven iz leta 2016 (64,5 %), kot posledica manjše investicijske aktivnosti v zadnjem letu.

Vrednost kazalnika delež finančnih naložb v sredstvih za gospodarske družbe je v občini Krško že leta nazaj vedno višja kot na državni ravni (2020 = 32,7 %), kljub temu, da se zadnja leta ta kazalnik nekoliko zmanjšuje. To kaže na to, da je v primerjavi z državno ravni v občini Krško še vedno večji delež tistih sredstev družb, ki sodelujejo pri nastajanju prihodkov od financiranja kot na ravni Slovenije.

Graf 4-1: Kazalniki investiranja in financiranja za gospodarske družbe in samostojne podjetnike v občini Krško in na ravni Slovenije

Vir: AJPes, junij 2021

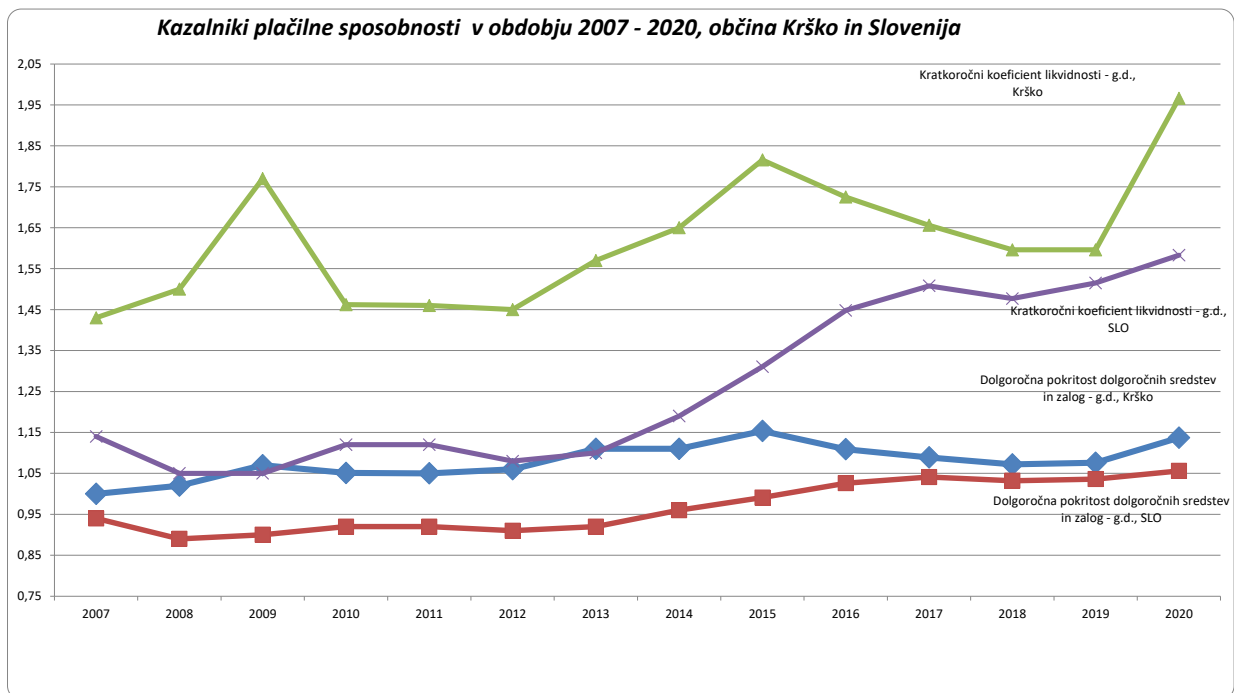
Delež obveznosti v virih sredstev se je v letu 2020 za gospodarske družbe še nekoliko znižal, na 30,5 % in je kot vsa leta veliko manjši kot je povprečje za Slovenijo (50,1 %), kar kaže na relativno majhno tveganje za naložbe upnikov in nakazuje na tradicionalno konservativnost gospodarstvenikov v občini Krško. To se v dobi recesije in negotovih razmer (kot je npr. epidemija) izkaže sicer kot dobro, po drugi strani pa kaže na še vedno majhno pripravljenost za prevzemanje odgovornosti tveganja za vlaganja v razvoj novih produktov.

4.2 Nekateri kazalniki plačilne sposobnosti in gospodarnosti v letu 2020

Nekateri kazalniki plačilne sposobnosti za gospodarske družbe so razvidni iz Grafa 4-2. V glavnem so ti kazalniki za gospodarske družbe v občini Krško sicer bolj ugodni kot na ravni Slovenije, tudi trend slabšanja plačilne sposobnosti (z začetkom v letu 2015) se je v letu ustavil.

- Vrednost kazalnika **dolgoročna pokritost dolgoročnih sredstev in zalog** za gospodarske družbe kot indikatorja plačilne sposobnosti je za občino Krško vseskozi nad 1 (v letu 2020 je bila vrednost tega kazalnika 1,14), kar je dobro, saj to pomeni, da gospodarske družbe v glavnem upoštevajo zlato bilančno pravilo (dolgoročna sredstva, vključno z zalogami, so dolgoročno financirana), med tem ko je bila na ravni Slovenije vrednost tega kazalnika vse do leta 2016 vseskozi pod 1, zadnja leta pa se počasi dviguje in se je v letu 2020 dvignila že na 1,06.

Graf 4-2: Kazalniki plačilne sposobnosti gospodarskih družb v obdobju 2007 – 2020 v občini Krško in na ravni Slovenije

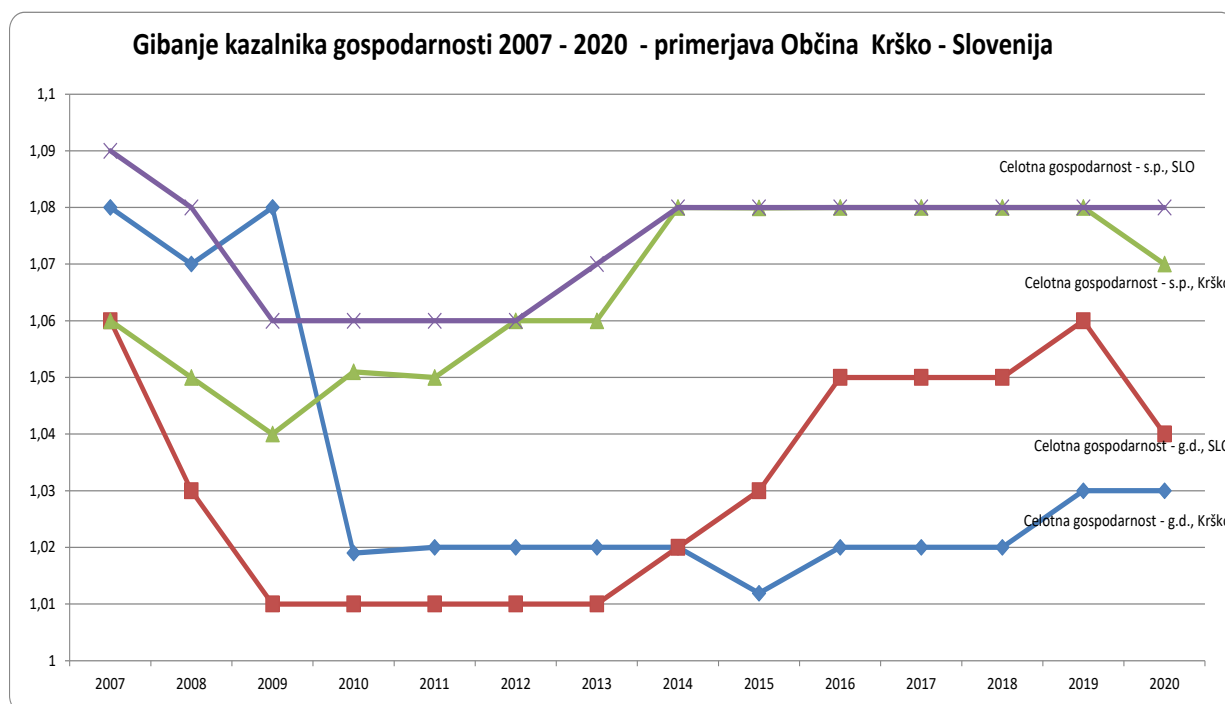
Vir: AJPEŠ, junij 2021

- Kratkoročni koeficient likvidnosti** pove, ali bi podjetja lahko pokrili vse kratkoročne obveznosti z obstoječimi kratkoročnimi sredstvi. V občini Krško se je vrednost tega kazalnika za gospodarske družbe po zadnjih štirih letih padanja strmo dvignila (na 1,97). Plačilna sposobnost gospodarskih družb v občini je tako ugodnejša kot na ravni Slovenije (1,58). Slednji kazalnik kaže zadnja leta na trend rasti in na boljšo likvidnost slovenskih podjetij, tako tudi v letu 2020.

Gibanje kazalnika **gospodarnosti** za samostojne podjetnike in gospodarske družbe v občini je razvidno iz Grafa 4-3.

- ✚ **Spodbudno je, da se je trend celotne gospodarnosti *gospodarskih družb* v občini zadnji dve leti obrnil navzgor, čeprav je v obravnavanem letu še vedno nižji od državnega povprečja (1,04), vendar je razlika manjša.**
- ✚ Kot je razvidno iz grafa, je **pri samostojnih podjetnikih** vrednost kazalnika gospodarnosti skozi leta višja kot za gospodarske družbe in se je že v letu 2014 na občinskem in državnem nivoju izenačila (vrednost je bila na obeh ravneh enaka: 1,08) in takšna vrednost se je pri obojih obdržala kar 6 let. V zadnjem letu pa je pri krških podjetnikih nekoliko slabša kot na državnem nivoju, vendar še vedno precej nad 1 (in nad gospodarnostjo v gospodarskih družbah).

Graf 4-3: Gibanje kazalnika gospodarnosti v obdobju 2007 – 2020 v občini Krško in na ravni Slovenije

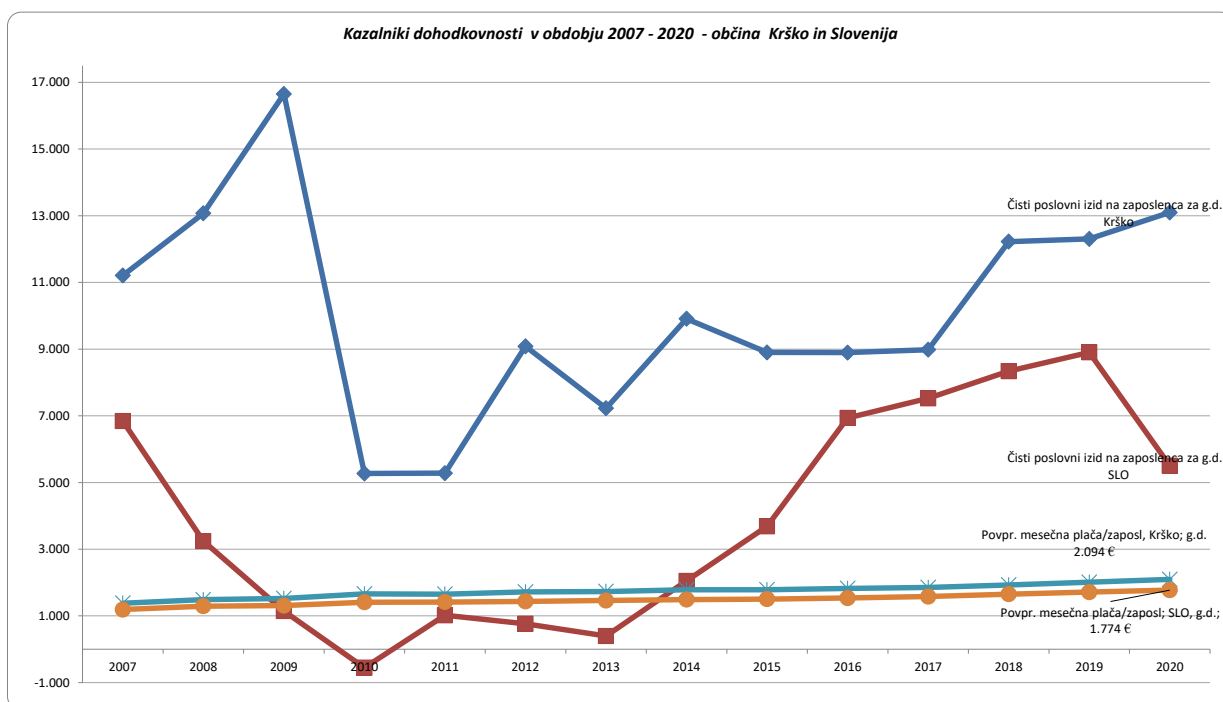
Vir: AJPes, lastni izračuni, junij 2021

4.3 Nekateri kazalniki donosnosti, produktivnosti in dohodkovnosti

Graf 4.4 prikazuje primerjavo nekaterih kazalnikov produktivnosti in dohodkovnosti na nivoju Slovenije in za občino Krško za gospodarske družbe. Pri razlagi kazalnikov je potrebno upoštevati posebnosti glede panoge energetike v občini.

- ✚ **Kazalnik čisti poslovni izid na zaposlenca na ravni Slovenije** – v letu 2020 je trend rasti drastično upadel, na le 62 % predhodnega leta, kljub zmanjšanju števila zaposlenih. V občini pa je nasprotno celo povečal (za cca. 6 %), kljub povečanju števila zaposlenih, za 1,8 %.
- ✚ **Glede povprečne mesečne plače na zaposlenca pri gospodarskih družbah je že več kot deset let tako, da so povprečne plače v občini že več kot deset let višje kot na nacionalni ravni.** Povprečne mesečne plače na zaposlenca so se v letu 2020 na občinski ravni zvišale za cca. 4 % (znašale so 2.094 €) in so presegle raven na nivoju Slovenije za cca. 18 %. Vendar je potrebno upoštevati tudi velike razlike v panogah – povprečna mesečna plača npr. v dejavnosti K Finančne in zavarovalniške dejavnosti (kjer s prihodki prevladuje družba GEN energija d.o.o, v tej dejavnosti pa je zaposleno 66 oseb) je 4.364 €, v dejavnosti D Oskrba z el. Energijo, plinom in paro pa 3.736 €. V družbah v teh dveh dejavnosti je bilo v letu 2020 zaposlenih 1183 ljudi, kar je petina vseh zaposlenih v gospodarskih družbah v občini. V gospodarskih družbah z glavno predelovalno dejavnostjo pa je bilo v letu 2020 zaposlenih približno skoraj dvakrat več (2.159 oseb), vendar je povprečna plača v tej dejavnosti precej nižja, 1.844 €.

Graf 4-4: Kazalniki dohodkovnosti ter plač za gospodarske družbe in samostojne podjetnike v obdobju 2007 – 2020 v občini Krško in na ravni Slovenije

: AJPEŠ, junij 2021

- ✚ Kazalnik **čista donosnost kapitala** pojasnjuje, kako uspešno upravlja poslovanje s premoženjem lastnikov, obenem pa je kazalnik odvisen od sestave virov financiranja sredstev. Gospodarske družbe v občini Krško so tudi v letu 2020 celo **zvišale dobiček na vloženi kapital glede na predhodno leto**, vendar je vrednost kazalnika vseskozi od leta 2014 naprej nekoliko nižja (0,053) kot na nacionalni ravni, kljub temu, da se je slednja drastično znižala (na 0,054).
- ✚ Kazalnik **čista donosnost sredstev** pove, kako učinkovito podjetja uporabljajo svoja sredstva, ki jih imajo na voljo za ustvarjanje dobička. Po letu 2011 ima ta kazalnik v občini počasen **trend rasti**, zadnja leta pa se je ustalil na vrednosti 0,037. Vrednost kazalnika je v zadnjem letu precej **višja kot na ravni Slovenije** (njena vrednost kazalnika je glede na predhodno leto padla, na 0,027). Razlogi so tudi v posebnosti panog, saj nekatere panoge (npr. elektrarne ipd.) potrebujejo velik obseg osnovnih sredstev – te panoge pa so v občini zelo možno zastopane.

4.4 Dodana vrednost in posebnosti poslovanja gospodarskih družb v občini Krško v letu 2020

Dodana vrednost na zaposlenega za gospodarske družbe je v občini Krško je v letu 2020 znašala 68.134 € (kar za desetino več kot predhodno leto) in presega povprečje dodane vrednosti na ravni Slovenije kar za 44,5 % (v predhodnem letu za 32,4 %).

Vendar pa v občini kar 55,5 % (prejšnje leto 47,6 %) celotne dodane vrednosti ustvarijo gospodarske družbe, katerih dejavnost se nanaša na energetiko¹².

Če izvajamo prej navedene dejavnosti iz izračuna dodane vrednosti, potem dobimo bolj realno sliko aktivnosti družb in s tem tudi stanje gospodarstva v občini, saj je potem dodana vrednost v občini mnogo manjša: preostala skupna neto dodana vrednost znaša 179 mio oz. 37.886 € na zaposlenega in **predstavlja le 80 % povprečne dodane vrednosti na zaposlenega v Sloveniji oz. le 56 % povprečne neto dodane vrednosti na zaposlenega v občini.**¹³ Zgoraj upoštevane družbe so zaposlovale le slabo petino vseh zaposlenih v gospodarskih družbah občine Krško oz. hkrati le 11 % delovno aktivnega prebivalstva v občini.

Najbolj izstopajo naslednje gospodarske družbe:

- GEN energija d.o.o., ki ima dodano vrednost na zaposlenega tudi letu 2020 ekstremno visoko (992 tisoč €) in je glede na prejšnje leto še znatno višja, kar za 56,0 %;
- NEK d.o.o. je še povišala dodano vrednost na 174 tisoč € (kar za 24,2 %) ob malenkostnem znižanju števila zaposlenih.
- Gen-i d.o.o., ki je v letu 2020 dodano vrednost povečala (za 11,7 %) ob hkratnem znatnem povečanju števila zaposlenih (kar za 14,6 %).

Nekateri kazalniki že prej omenjenih gospodarskih družb in povprečnih kazalnikov v občini Krško so razvidni iz Tabele 4-5.

¹² (Zaradi popolnejše informacije so k podatkom dejavnosti *D Oskrba z el., plinom in paro* dodani tudi podatki družbe s področja energetske dejavnosti, katere glavna dejavnost je dejavnost holdingov (64.200 Dejavnost holdingov – družbe).

¹³ Lasten izračun, na podlagi podatkov AJPEŠ, avg.2021

Tabela 4-5: Primerjava kazalnikov gospodarskih družb v energetiki glede na povprečje v državi in občini Krško za leto 2020

Kazalniki	G.d. Slovenija	G. d. Občine Krško	TEB d.o.o.	NEK d.o.o.	GEN-i d.o.o.	GEN energija d.o.o.
Celotna gospodarnost	1,04	1,03	1,09	1,00	1,01	1,32
Dodana vrednost na zaposlenca	47.161	68.134	111.499	174.153	113.842	992.239
Število zaposlenih	509.700	5.893	98	619	400	59

VIR: AJPES, Bonitete, junij 2021

Iz prikazanih podatkov v tabeli je razvidno, da pri dodani vrednosti na zaposlenca tako glede na povprečje v občini kot na državni ravni tudi za leto 2020 posebej izstopa družba GEN energija d.o.o.

Omenjena dejstva namreč posledično prikazujejo popačenost povprečne slike kazalnikov ekonomske učinkovitosti gospodarstva v občini Krško. To je potrebno upoštevati pri razlagi kazalcev gospodarskih družb v občini.

4.5 Investicijska aktivnost gospodarstva v občini Krško

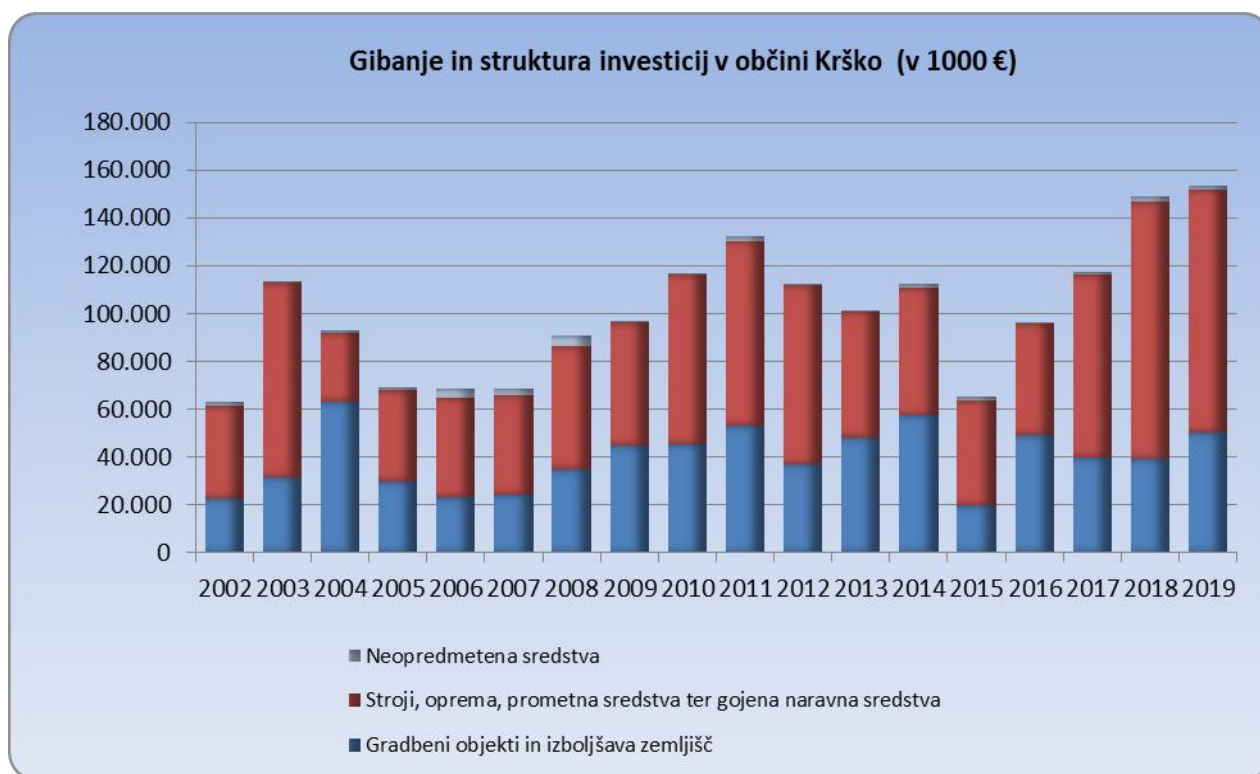
Poudariti je potrebno, da trend investicij v celotni regiji nakazujejo podjetja iz občine Krško, saj njihov delež znaša kar 73,0 % regionalnega. To se kaže predvsem v investicijah v stroje in opremo, saj kar ¾ investicij v regiji pripada podjetjem v občini Krško.

Gibanje bruto investicij v občini Krško je razvidno iz Grafa 4-6: po obdobju stagnacije (od I. 2005 do I. 2007) se je do leta 2011 kazal trend rasti, po tem letu pa je z izjemo 2014 viden trend padanja investicij, ki pa se je v letu 2016 ustavil in dosegel raven iz leta 2009. Žal podatki za leto 2020 v času izdelave analize še niso bili dostopni.

V letu 2019 je spodbudno prekinitev trenda zmanjševanja investicij v gradbene objekte in izboljšave zemljišč iz prejšnjih let – v letu 2018 so se te investicije zmanjšale za 2,5 % (na nacionalni ravni se celo povečale za 23,7 %), **med tem ko so v letu 2019 porasle kar za 30,0 %** (na državni ravni celo za 34,0 %). Žal pa so se investicije v opremo in stroje zmanjšale (za 6,3 %), na državni ravni pa so ostale na približno enaki ravni.¹⁴

¹⁴Vir: https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/20_Ekonomsko/20_Ekonomsko_14_poslovni_subjekti_04_14090_investicije/14090025.px/table/tableViewLayout2, avg. 2021

Graf 4-5: Gibanje investicij po skupinah osnovnih sredstev v letih 2002 do 2019 v občini Krško (v 1000 €)

Vir: SURS, avgust 2021

5 AKTIVNO PREBIVALSTVO, POVPRASEVANJE PO DELU IN GIBANJE BREZPOSELNOSTI V OBČINI KRŠKO ¹⁵

Analiza značilnih skupin registriranih brezposelnih oseb oz. njihova struktura pokaže nekaj značilnih gibanj za občino Krško:

- **Stopnja registrirane brezposelnosti** je bila (občino Krško, dec. 2020) še višja kot prejšnje leto, 11,8 % in najvišja v regiji, v juniju 2021 pa je padla na 10,2 %. Razkorak do republiške stopnje registrirane brezposelnosti je še vedno zelo velik (slednja je dec. 2020 znašala 8,9 %, junija 2021 pa 7,3 %),
- **Brezposelne osebe, prijavljene na UD Krško (dec.2020):** 1.660 oz. povečanje za 8,4 % glede na dec. 2019, v juliju 2021 pa je število padlo na 1.376 oseb.
- **Struktura brezposelnih** je bila konec leta 2020 še vedno neugodna (UD Krško, december 2020):
 - **Osebe z najnižjo izobrazbo** (OŠ ali manj): teh je največ prijavljenih prav na UD Krško: kar 57% glede na vse prijavljene s to stopnjo izobrazbe v regiji oz. 45,1 % vseh prijavljenih na UD Krško. Kar 71,4 % brezposelnih oseb, prijavljenih na UD Krško je bilo konec leta 2020 tistih, ki ima nižje oz. srednje poklicno izobrazbo ali manj.
 - Konec leta 2020 je bil delež **mladih** (starih 15-29 let) na UD Krško najvišji v regiji, kar polovica oz. 23,4 % vseh prijavljenih na tem uradu. Največji delež (37,5 %) še vedno zavzema skupina, **stara nad 50 let**, kar 42,2 % (oz. največ v Posavju) pa je brezposelnih 2 leti ali več.
- **Delovne aktivne osebe v Občini Krško (po občinah prebivališča, 2020):** po podatkih SI.STAT je bilo v občini Krško 11.176 delovno aktivnih oseb.¹⁶

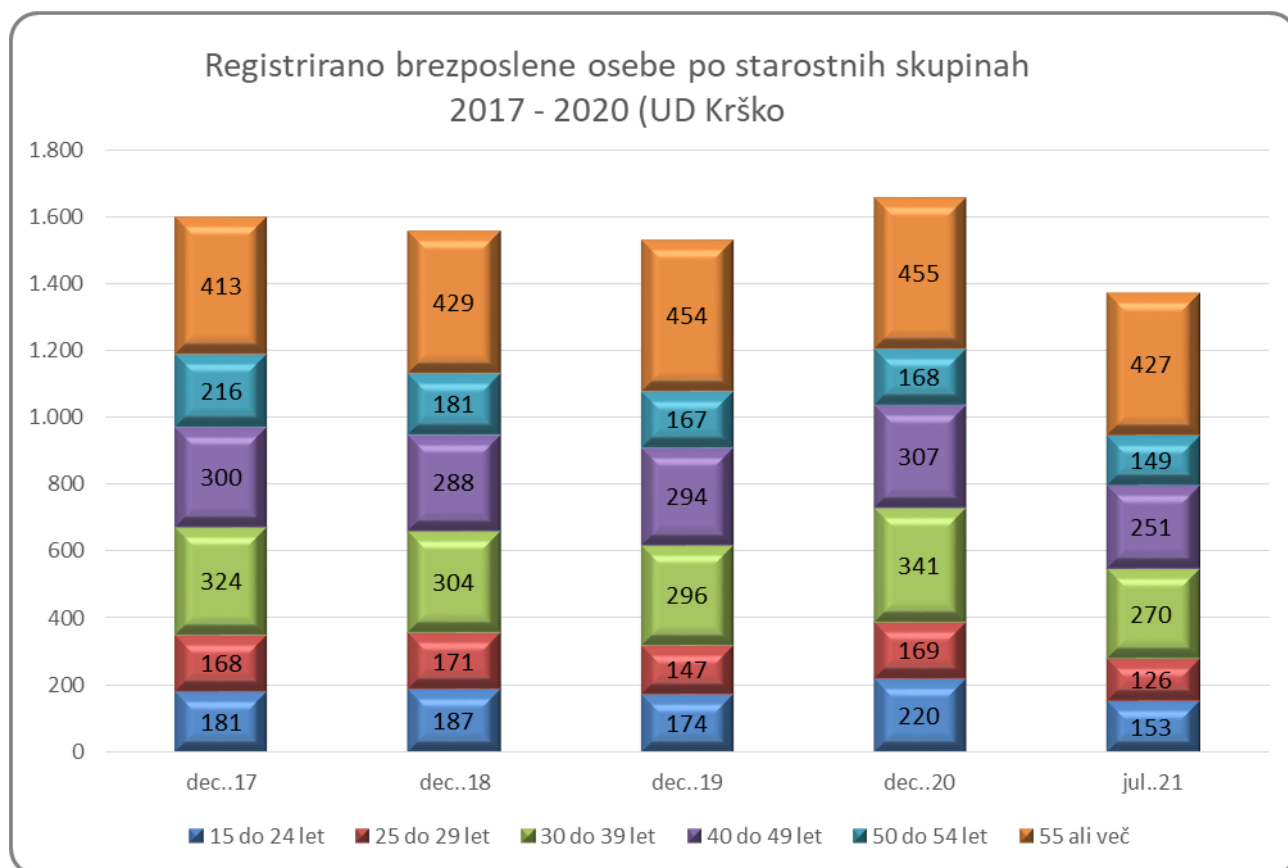
Kot je razvidno iz **Grafa 5-1** se je decembra 2020 znatno povečalo število brezposelnih oseb, kar za 8,3 %, predvsem kot posledica epidemije. Po daljšem obdobju povečevanja vključenosti ranljivih skupin na trg dela se je po izbruhu epidemije položaj najbolj poslabšal mladim, nizko izobraženim in zaposlenim z nizkimi dohodki.

Vendar pa, kot kaže graf, je bila julija 2021 slika precej boljša, saj je bilo prijavljenih kar 17,1 % brezposelnih manj kot decembra 2020. Tudi struktura je boljša, saj je manjši delež oseb, ki so stare nad 50 let.

¹⁵ Vir: Interni podatki zavoda za zaposlovanje, OS Sevnica

¹⁶ Vir:

https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/si/10_Dem_soc/10_Dem_soc__07_trg_dela__05_akt_preb_po_regis_vir__ih__01_07753_aktivno_preb_letno_povp/0775341S.px/, avg.2021

Graf 5-1: Registrirano brezposelne osebe po starostnih skupinah v obdobju 2017 do 2020, prijavljene na UD Krško

Vir: Zavod za zaposlovanje, https://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/stopnja_registrirane_brezposelnosti, avg. 2021

6 VSTOPNA TOČKA VEM IN LOKALNE FINANČNE SPODBUDE

Poleg Centra za podjetništvo in turizem Krško v občini izvaja storitve e-VEM (po novem SPOT portala) tudi Območno obrtna zbornica Krško in Sevnica, AJ PES ter notarji, vendar razpolagamo z najbolj relevantnimi podatki samo za CPT Krško. Center za podjetništvo in turizem Krško je v letu 2018 postal tudi točka SPOT svetovanje Posavje in kot institucija podpornega okolja izvaja celovite aktivnosti za celotno regijo okvira mreže pod okriljem agencije SPIRIT.

V letu 2007 so se na vstopni točki VEM CPT Krško začele izvajati storitve za samostojne podjetnike: **registracije, spremembe in izbrisi**, v letu 2008 pa so se aktivnosti razširile tudi za družbe z omejeno odgovornostjo. Poleg samih registracij, izbrisov in sprememb se izvede približno cca. 50 **svetovanj** mesečno, tako obstoječim kot tudi potencialnim podjetnikom kot tudi ostalim ciljnim skupinam (društvom, brezposelnim, zavodom ipd.).

V okviru točke SPOT (nadgradnja VEM točke) izvajamo brezplačne aktivnosti za potencialne in obstoječe podjetnike ter mikro, mala in srednja podjetja. Aktivnosti so namenjene tudi mladimi (dijakom, študentom, osnovnošolcem) ter brezposelnim in so predvsem naslednje:

- ✚ **informiranje** v smislu rednega in ažurnega obveščanja strank o aktivnostih, razpisih in dogodkih na področju spodbujanja podjetništva.
- ✚ **Brezplačno udeležbo na usposabljanjih in delavnicah**, katerih namen je krepiti znanje, veščine in kompetence na področju podjetništva.

- ✚ Brezplačno osnovno svetovanje strankam na področjih, ki segajo vse od priprave poslovnih načrtov, marketinga in vodenja podjetij, pa do internacionalizacije podjetij ter državnih spodbud.
- ✚ Brezplačna registracija in spremembe za s.p. ali enostavne d.o.o. ter ostali postopki v okviru SPOT Registracije.

Na podlagi internih podatkov Občine Krško¹⁷ je v **okviru razpisa za pospeševanje razvoja malega gospodarstva v občini Krško za leto 2020** prispelo 62 vlog (prejšnje leto 72, manj tudi kot posledica manjše aktivnosti podjetij zaradi epidemije), od tega zopet največ (kar 42 vlog) za ukrep A – investicije in 17 vlog za ukrep D – izobraževanje.

Porabljena so bila vsa razpisana sredstva (135 tisoč € za celotni javni razpis, od tega največ za investicije (84% vseh porabljenih sredstev). Preostanek sredstev je bil porabljen predvsem za subvencioniranje izobraževanja (cca. 14 % vseh porabljenih sredstev, iz leta v leto se večja število vlog za ta ukrep), le manjše vrednosti za sejme in svetovanja. Povprečna vrednost subvencioniranih sredstev za investicije je bilo 2.693 € na vlogo.

Glede na vse vloge je bilo upravičenih stroškov za premalo sredstev, kljub nekoliko povečanem obsegu razpisanih sredstev glede na prejšnje leto (za 5 tisoč €). **Za leto 2020 je torej zopet zmanjkalo sredstev** (zopet za investicije, za kar dobrih 32 tisoč €) oz. skupno (po prerazporeditvi) za kar 22 % razpisanih sredstev (tudi za leto 2019 je zmanjkalo za 14 % razpisane vrednosti (kot vedno, za investicije).

Smiselno bi bilo še bolj povečati obseg razpisanih sredstev (predvsem za investicije), del teh sredstev pa nameniti tudi spodbujanju inovacij in zagonu novih podjetij, temelječih na inovacijah. Pomembno je, da se investiranje v občino ne prepušča naključju, ampak bodoče investitorje izbere premišljeno s posebej zamišljenimi aktivnostmi.

Podjetništvo je proces in hkrati način življenja, je nenehna rast in iskanje informacij, je iskanje pravih rešitev in preizkušanje novih pristopov in hkrati samo drugo ime za ustvarjalnost. Za uspešen razvoj ni enotnega recepta, podjetje oz. podjetnik ga mora sestaviti sam.

Pri tem je aktivna podpora države in občin ključna za uspešen preboj in nadaljnjo rast v obliki raznovrstnih aktivnosti podpornih institucij (svetovanja, brezplačnega informiranja in usposabljanja ipd.) ter z direktnimi podporami malim in srednjem podjetjem za razvoj inovativnih proizvodov, tehnologij in storitev.

Pripravila:
Karmen Levak

Center za podjetništvo in turizem Krško
Kristina Ogorevc Račič

¹⁷ Vir: Interni podatki Občine Krško, Gospodarski oddelek, avg.2021

7 VIRI

1. <http://www.ajpes.si/prs/>, avgust 2021.
2. [Www.stat.si](http://www.stat.si), avgust 2021.
3. Informacija o poslovanju gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov in zadrug v Spodnjeposavski regiji v letu 2020, AJPEŠ, Krško, junij 2021.
4. Interni podatki Zavoda RS za zaposlovanje, Območna služba Sevnica, Sevnica.
5. Poročilo o razvoju 2019, Ekonomsko ogledalo, UMAR, https://www.umar.gov.si/razvoj-slovenije/porocilo/news/porocilo-o-razvoju-2019-1/?tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&cHash=e2bd9a4f5350eb44a68437f499492ab3/ avgust 2020
6. Interno gradivo Občine Krško, interno gradivo in poročilo CPT Krško
7. http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/registrirana_brezposelnost#Občine, avgust 2020